

S
B
U
G
R
A
N
S
K
A
R
A
K
T
U
E
L
L
O
C
H
V
Ä
L
G
J
O
R
D
F
O
R
S
K
N
I
N
G
•
V
I
T
A
R
R
E
D
A
P
Å
V
I
L
K
E
N
E
F
F
E
K
T
O
L
I
K
A
I
N
S
A
T
S
E
R
H
A
R
,
O
M
D
E
T
F
I
N
N
S
N
Å
G
R
A
R
I
S
K
E
R
E
L
L
E
R
E
T
I
S
K
A
P
R
O
B
L
E
M
O
C
H
V
A
D
S
O
M
G
Ö
R
M
E
S
T
N
Y
T
T
A
F
Ö
R
P
E
N
G
A
R
N
A
I
N
O
M
O
M
R
Å
D
E
N
A
H
Ä
L
S
O
-
O
C
H
S
J
U
K
V
Å
R
D
,
T
A
N
D
V
Å
R
D
,
S
O
C
I
A
L
T
J
Ä
N
S
T
,
F
U
N
K
T
I
O
N
S
T
I
L
L
S
T
Å
N
D
-
O
C
H
F
U
N
K
T
I
O
N
S
H
I
N
D
E
R
S
A
M
T
A
R
B
E
T
S
M
I
L
J
Ö

2024

ÅRSREDOVISNING

Innehåll

Generaldirektörens förord	5
1 Resultatredovisning av SBU:s arbete	7
SBU förbättrar vård, omsorg och socialtjänst	7
Redovisning av projektverksamhet och uppdrag	13
– Slutredovisade regeringsuppdrag under 2024	15
– Pågående arbete med regeringsuppdrag	18
– Särskilt återrporteringskrav	22
– Kostnader för projektverksamheten	23
Kommunikation och spridning	28
Samverkan	31
Internationellt arbete	34
Vetenskapliga kunskapsluckor	37
Arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom	40
Personal och kompetensförsörjning	41
Myndighetens interna utveckling och kvalitetssäkring	44
Verksamhetens totala kostnader och intäkter	47
2 Ekonomisk redovisning	49
Sammanställning av väsentliga uppgifter	49
Resultaträkning	50
Balansräkning	51
Anslagsredovisning	52
Redovisningsprinciper	53
Noter	54
– Resultaträkning	54
– Balansräkning	55
Övriga tilläggsupplysningar	58
– Ersättning till ledande befattningshavare och redovisning av andra uppdrag	59
3 Beslut	60
4 Bilagor	61

Generaldirektörens förord

Det gångna året har präglats av en omvärld i förändring, såväl i världen som i Europa och i Sverige. SBU har fokuserat på utveckling under året. Vissa insatser har svarat mot förändrade krav och behov i omvärlden, men en hög intern utvecklingstakt har också varit nödvändig för att SBU fortsatt ska vara en relevant och effektiv myndighet.

Under 2024 sjösattes SBU:s nya strategi¹. Vår vision, *Vetenskaplig grund ger bättre hälsa och välfärd*, och våra övergripande mål syftar till att tydliggöra myndighetens bidrag till samhällets utveckling de kommande fem åren. Genom vårt uppdrag att sammanställa och tillgängliggöra forskning i format som gör den användbar för mottagarna, bidrar vi till en evidensbaserad klinik och praktik inom hälsa och välfärd. Ökande krav på metoders och insatserns förankring i vetenskap och beprövad erfarenhet, liksom behovet av kostnadseffektiva insatser gör att efterfrågan på SBU:s kompetens och vetenskapliga underlag ökar. Att en ny socialtjänstlag väntas träda ikraft under 2025 (prop. 2024/25:89) och som syftar till att göra socialtjänsten mer tillgänglig, förebyggande och kunskapsbaserad, skapar stor efterfrågan på SBU:s kunskapsunderlag, utbildningar och kompetens. SBU tog under 2024 beslut om en inriktning för hur myndigheten ska verka för en kunskapsbaserad socialtjänst i linje med den nya lagen, för att på så sätt bidra till en god och jämlik välfärd i samhället.

SBU är en myndighet under tillväxt och fick under 2024 större riktade anslag för uppdrag från regeringen än tidigare. Det ställer krav på myndigheten att vara flexibel och anpassa strukturer och förvaltning. Under året har vi utvecklat planering och uppföljning som tydliggör hur vi förflyttar oss mot våra uppsatta mål. Ett flertal interna utvecklingsarbeten inom både kärnverksamhet och förvaltning har varit

nödvändiga för att kunna fortsätta producera efterfrågad kunskap och samtidigt vara en arbetsplats som lockar kompetenta medarbetare. Ett nytt samverkansavtal har tagits fram, kvalitetssäkringsprocessen har setts över och hela myndigheten har engagerats i en organisationsöversyn för att under 2025 anpassa organisationen för att säkerställa en ändamålsenlig, effektiv och hållbar myndighet. I början av 2024 utsåg regeringen ledamöter till SBU:s första insynsråd, som redan under sitt första verksamhetsår har bidragit med viktiga perspektiv på såväl omvärldens behov som på myndighetens arbete.

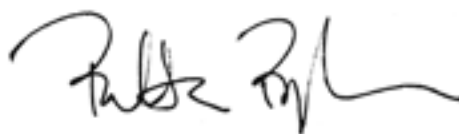
FOTO: MAGNUS GLANS/SVARTPUNKT AB

¹ Läs strategin på www.sbu.se/sv/om-sbu/strategi/

SBU påverkas av ny EU-lagstiftning inom läkemedelsområdet, i synnerhet HTA²-förordningen³ som börjar tillämpas i början av 2025. Det förberedande arbetet har pågått i flera år, men 2024 blev SBU utsett att tillsammans med Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) representera Sverige i EU-kommissionens samordningsgrupp och att i samarbete med TLV och Läkemedelsverket förbereda det gemensamma nationella arbetet för att möta de nya kraven i lagstiftningen. Ett viktigt steg för att tillgängliggöra nya läkemedel snabbt och effektivt för patienter i Sverige i och resten av EU.

Hela samhället, speciellt individer i särskilt behov av samhällets stöd, vinner på att insatser står på vetenskaplig grund när sådan finns. Genom att identifiera kunskapsluckor och tillgängliggöra dessa för forskare, forskningsfinansiärer och verksamheter kan samhällets resurser riktas till de metoder och insatser som fungerar och forskningsmedel till områden där mer kunskap behövs.

SBU:s bidrag till en värdeskapande och samordnad kunskapsstyrning bygger på en god samverkan med andra myndigheter, regioner, kommunal verksamhet, civilsamhället, patienter och närstående. En förutsättning för att SBU ska lyckas med sitt samhällsviktiga uppdrag är naturligtvis myndighetens kompetenta medarbetare, med stöd av vårt vetenskapliga råd och insynsråd. Med synnerligen hög kompetens, integritet och engagemang förbättrar vi vård, omsorg och socialtjänst och bidrar till att våra gemensamma resurser används där de gör mest nytta. Det är vi stolta över!

BRITTA BJÖRKHOLM
GENERALDIREKTÖR

² HTA, Health Technology Assessment, är ett internationellt begrepp som innebär utvärdering av metoder inom hälso och sjukvården.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2282: the Regulation (EU) 2021/2282 on Health Technology Assessment.

1 Resultatredovisning av SBU:s arbete

SBU förbättrar vård, omsorg och socialtjänst

SBU tar fram och sprider kunskapsunderlag så att beslutsfattare på nationell nivå, i regioner och kommuner kan tillägna sig kunskapen. Rapporterna utgör viktiga underlag till andra myndigheters arbeten med att ta fram vägledningar, riktlinjer eller beslutsunderlag och kan även användas som stöd i beslutsfattande för statliga utredningar och lagstiftning. SBU:s rapporter är även användbara för olika verksamheter eller andra aktörer så som professions- och brukarföreningar. För en ökad kunskaps-spridning håller SBU utbildningar och erbjuder en upplysningstjänst som svarar på frågor om metoder och insatser.

SBU:s strategi och övergripande mål

SBU arbetar enligt en strategi som gäller för åren 2024–2028 och mot visionen *Vetenskaplig grund ger bättre hälsa och välfärd*. Strategin utgår från myndighetens instruktion och är vägledande för SBU:s arbete. Den visar hur visionen ska förverkligas och tydliggör tillsammans med fem långsiktiga, övergripande verksamhetsmål hur SBU bidrar till att lösa utmaningar i samhället.

SBU:s fem övergripande verksamhetsmål är:

- Vårt vetenskapliga perspektiv bidrar till utvecklingen av vård, omsorg och socialtjänst
- Vår metod används och förespråkas av fler relevanta aktörer
- Vårt arbete bidrar till en värdeskapande och samordnad kunskapsstyrning
- Vi är en attraktiv arbetsgivare och en lärande organisation, där alla tar ansvar för helheten och värnar en hållbar arbetsmiljö

- Vi är effektiva och utvecklar kontinuerligt våra arbetssätt inom både kärnverksamhet och förvaltning

Här nedan följer exempel på SBU:s resultat, spridning och effekter, och på hur myndighetens arbete för en vetenskaplig grund bidrar till bättre hälsa och välfärd. Därefter utgår resultatredovisningen från de uppdrag och krav som regeringen gett till myndigheten i regleringsbrev och andra beslut, samt från de uppgifter till SBU som framgår av Förordning (2007:1233) med instruktion för SBU.

Vårt vetenskapliga perspektiv bidrar till utvecklingen av vård, omsorg och socialtjänst

SBU:s utvärdering av vetenskapligt stöd för metoder eller insatser kan ge effekt på hälsa och välfärd när dessa underlag läggs in i vägledningar, riktlinjer eller andra besluts- eller informationsunderlag. Ett exempel är det underlag som SBU tog fram i slutet av 2023 och som ingår i Socialstyrelsens nationella riktlinjer från 2024

för vård och stöd vid ätstörningar, som syftar till att göra vården vid ätstörningar bättre och bidra till jämlika insatser med hög kvalitet. Andra exempel från 2024 är SBU:s underlag om insatser för särskilt sårbara grupper som utsatts för sexuellt våld (se sida 17), samt om insatser vid postcovid och andra närliggande tillstånd och syndrom (se sida 16). Dessa underlag ingår i två olika kunskapsstöd som Socialstyrelsen publicerat 2024 för att förbättra omhändertagande av dessa grupper; kunskapsstöd gällande postcovid och andra närliggande tillstånd och syndrom samt kunskapsstöd för insatser för att stödja en jämlik och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård för personer som har utsatts för sexuellt våld.

Effekter av SBU:s underlag ses även i ett mer långsiktigt perspektiv där underlagen bidrar till en värdeskapande och samordnad kunskapsstyrning genom att andra aktörer tar vid. Två rapporter från SBU som publicerades 2018 respektive 2022 (*Ekonomiskt bistånd – Kunskapsläget för utredning och insatser*, och *Effekter av arbetsmarknadsinsatser för personer med varaktigt försörjningsstöd*) utgör nu underlag i en statlig utredning som publicerades 2024; Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29).

Ett annat exempel är SBU:s rapport *Prioritering av forskningsfrågor inom vård och stöd vid allvarliga psykiska sjukdomar och tillstånd* (publicerad 2023). Denna rapport har varit användbar för Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Fortes) utlysning av forskningsmedel, Psykisk ohälsa och suicidprevention 2025, som ska stärka forskning inom psykisk ohälsa och suicidprevention. Ytterligare exempel är SBU:s rapport *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna* (publicerad 2023), vilken citeras som en viktig utgångspunkt för

myndigheters utveckling av nya arbetsätt och metoder i ett förslag på samverkanstruktur i delredovisningen Uppdrag att inrätta en samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå eller begå grova brott⁴.

Vår metod används och förespråkas av fler relevanta aktörer

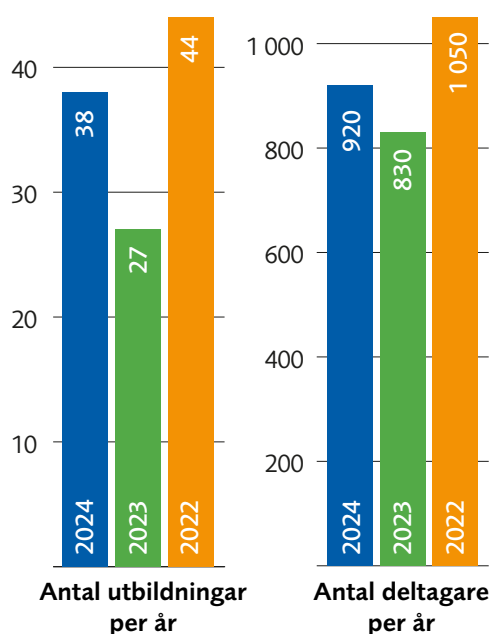
SBU utbildar och sprider kunskap om vetenskapligt perspektiv och genomförde under året 38 utbildningsinsatser (se Figur 1.1). Det var en relativt jämn fördelning mellan fysiska och digitala utbildningar som omfattade både föreläsningar inom ramen för program som anordnades av högskolor och universitet, riktade föreläsningar eller kurser för andra myndigheter, samt längre kurser som anordnades av SBU. Majoriteten av deltagarna var medarbetare vid någon myndighet, anställda inom regionen eller på högskola eller universitet. Exempel på andra deltagare var personer som arbetade i de regionala HTA -organisationerna, i de nationella systemen för kunskapsstyrning, personer inom kommunal verksamhet och informationsspecialister och bibliotekarier på regioner och myndigheter. SBU anordnade även under året bland annat anpassade utbildningar för journalister, för Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd och Socialstyrelsen samt för forskare och doktorander. SBU fortsatte också att anordna webinarier, detta år på temat SBU:s upplysningstjänst.

⁴ Delredovisning i maj 2024 av regeringsuppdrag (Ju2023/02529) till Brottförebyggande rådet, Kriminalvården, länsstyrelserna, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk och Åklagarmyndigheten.

Längden på utbildningarna varierade från korta föreläsningar till längre utbildningar upp till 24 undervisningstimmar. Cirka 920 personer deltog i utbildningarna (se Figur 1.1). De flesta utbildningarna syftade till att lära ut hur man gör en systematisk översikt, samt hur man tolkar och granskar publicerade systematiska översikter. SBU genomförde kursutvärderingar för 16 av utbildningarna som besvarades av 69 procent av deltagarna. Utvärderingarna visade att 96 procent (2023: 94 %⁵) ansåg att utbildningen varit bra eller mycket bra och att 92 procent (2023: 91 %⁵) skulle rekommendera den till en kollega. Majoriteten av deltagarna bedömde vidare att de skulle ha viss eller stor användning av innehållet i utbildningen i sitt arbete.

⁵ Jämförelsesiffror saknas för år 2022 på grund av ny metod att genomföra kursutvärderingar 2023.

FIGUR 1.1 **Antal utbildningar och antal deltagare under 2022–2024.**

FAKTARUTA 1.1 **Kort om SBU.**

SBU är en enrådgivningsmyndighet som består av fyra utvärderingsavdelningar, en avdelning för kommunikation och en avdelning för verksamhetsstöd. Vid SBU finns ett insynsråd som ska utöva insyn i verksamheten och ge generaldirektören råd. Som stöd till generaldirektören finns även ett rådgivande organ för kvalitetssäkring av myndighetens produkter och metoder samt SBU:s vetenskapliga råd.

Myndigheten sammanställer vetenskaplig forskning inom hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst, funktionstillstånd och funktionshinderområdet, samt forskning om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom. SBU tar reda på vilken effekt metoder och insatser har och lyfter fram medicinska, sociala, etiska, hälsoekonomiska perspektiv samt jämställdhetsperspektiv där det är möjligt. SBU identifierar också var det saknas vetenskaplig kunskap och prioriterar vilka kunskapsluckor som är mest angelägna att fylla med hjälp av praktiska forskning. SBU utgår då från brukares, patienters, närståendes och yrkesverksammas perspektiv.

SBU utbildar och sprider kunskap om sin metodik inte bara genom utbildningsinsatser, utan även genom att anlita externt sakkunniga i specifika uppdrag och projekt. Som sakkunnig på myndigheten får individerna utbildning och praktisk erfarenhet av SBU:s metodik genom aktivt deltagande i SBU:s projektprocess. De sakkunniga bidrar även till att sprida kunskap om SBU:s metodik samtidigt som de sprider vidare rapporternas resultat.

SBU når även ut på annat sätt och under året har till exempel fem webinarier anordnats inom nätverket för hälsoekonomi (NHE). Nätverket samordnas av myndighetens hälsoekonomer. Syftet med dessa webinarier är att sprida kunskap om aktuella ämnen inom hälsoekonomi och prioriteringar och 2024 har även internationella talare bjudits in. SBU:s webinarier har varit välbesökta med mellan 50 och 100 deltagare per tillfälle.

Vårt arbete bidrar till en värdeskapande och samordnad kunskapsstyrning

SBU arbetar kontinuerligt med att öka effektiviteten i myndighetens arbete och med att säkerställa kvaliteten och användbarheten av det som SBU producerar. Under 2023 genomfördes ett utvecklingsarbete med hur myndigheten presenterar rapporternas slutsatser och sammanfattningar, med syfte att göra dessa tydligare och mer användbara för mottagaren. Under 2024 har det nya formatet på sammanfattningarna implementerats på SBU. Myndigheten uppfattar det som ett positivt mottagande av de nya sammanfattningarna, sett ur både mottagarnas och medarbetarnas perspektiv. För medarbetarna upplevs det nya formatet ge ett bättre stöd i arbetet med att tydligare lyfta fram rapportens huvudbudskap.

Under 2024 tog SBU beslut om en inriktning för hur myndigheten ska verka för en kunskapsbaserad socialtjänst i och med förslaget på ny socialtjänstlag som beräknas träda i kraft under 2025. Inriktningen utgår från myndighetens strategi och syftar till att öka användbarheten och användningen av tillförlitliga vetenskapliga kunskapsunderlag hos beslutsfattare och profession som verkar inom socialtjänstens verksamhetsområden, för att på så sätt bidra till en god och jämlik välfärd i samhället.

Utöver att ha tagit fram specifika kunskapsstöd har SBU under 2024 fokuserat på att sprida och tillgängliggöra framtagna vetenskapliga kunskapsunderlag på ett lättfattligt och enkelt sätt, arbetat med ett externt metod- och handledningsstöd för att öka kunskap och kompetens hos målgruppen, samt arbetat med ett internt utvecklingsarbete för att bättre kunna möta det behov av kunskapsstöd som finns i socialtjänstens verksamheter. Det är möjligt att detta arbete har bidragit till att SBU under 2024 fick fler frågor till SBU:s frågeportal som berör socialtjänsten, jämfört med 2023 (se Figur 1.3, sida 14).

För att få en bild av vilka metoder eller insatser inom vård, omsorg och socialtjänst där SBU:s utvärdering av vetenskapligt stöd behövs, samverkar SBU med mottagare av myndighetens underlag. SBU arbetade därför 2024 aktivt för att vara beredda på att hantera önskemål från andra myndigheter, verksamheter och praktik. Ett exempel på det är SBU:s arbete med att stödja Socialstyrelsen. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys visade i en rapport från 2023 (*Dela på arbetet. Om differentierade arbetsuppgifter i hemtjänsten*) att det finns en trend mot arbetsdifferentiering inom äldreomsorgen. Med utgångspunkt i rapporten utförde SBU i samråd med Socialstyrelsen en förstudie 2023, *Effekter och upplevelser av differentiering av arbetsuppgifter för omvårdnads- och servicepersonal inom äldreomsorgen*, för att genom publicerad forskning undersöka vilka effekter och upplevelser man kan förvänta sig vid arbetsdifferentiering. Utifrån SBU:s förstudie, som visar att det saknas forskning, publicerade Socialstyrelsen hösten 2024 ett utvärderingsstöd⁶ som ska bidra till att det görs fler och bättre utvärderingar och att det därmed produceras mer kunskap inom äldreomsorgen.

Vi ger stöd i beslutsfattande genom SBU:s upplysningstjänst

SBU tillhandahåller en upplysningstjänst dit beslutsfattare inom hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst samt myndigheter kan vända sig när de behöver en snabb belysning av forskningsläget, för exempelvis en insats. Upplysningstjänsten kan även bidra med underlag till statliga utredningar.

⁶ Stöd för utvärdering i kommuner och verksamheter, Socialstyrelsen 2024.

SBU arbetar i direkt dialog med frågeställaren vilket ger en unik möjlighet att stödja beslutsfattare som behöver vetenskapligt kunskapsunderlag inför strategiska beslut. Omfattningen på svaren är anpassade efter frågeställarens och målgruppens behov.

För att säkerställa nyttan av upplysningstjänstens svar skickas årligen en enkät till frågeställare som fått svar. Under 2024 skickade SBU enkäten till 15 frågeställare⁷ från verksamheter eller regionala utvecklingsenheter som har fått en litteratursammanställning från SBU:s upplysningstjänst och 11 återkom med svar. Liksom föregående år ansåg alla respondenterna att svaren från upplysningstjänsten helt eller delvis svarade på deras fråga, att omfattningen på svaret var bra och att svaren kunde användas helt eller delvis som planerat. Den främsta anledningen till att ett svar inte helt kunde användas som tänkt för beslutsfattande, uppgavs av frågeställaren vara att SBU:s svar visade att det inte går att stödja sig mot forskning (eftersom det saknades sammanställd forskning som var relevant och tillräckligt välgjord för den specifika frågan som ställdes). Likaså visade enkäten att svaren som SBU gav medförde främst förändringar i praktiskt arbetssätt (6 av 11 respondenter) och i arbetet för en ökad patientsäkerhet (2 av 11 respondenter). Liksom föregående år uppgav alla de som besvarat enkätundersökningen att de har spridit svaren vidare till kollegor.

Sammanfattande bedömning

Genom sitt arbete 2024 har SBU närmat sig de fem övergripande verksamhetsmålen. På grund av SBU:s uppdrag att bidra med kunskapsunderlag till andra aktörer, är det dock troligt att effekterna hos avnämarna inte går att se förrän en tid efter att SBU:s publikationer är överlämnade eller publicerade. Likaså kan resultat och effekter i andra verksamheter

inte alltid direkt kopplas till SBU. Myndigheten har inte i nuläget en systematisk uppföljning av effekterna av myndighetens publikationer, men detta är ett område som kan utvecklas, bland annat med stöd av digitala verktyg. De publikationer som dock har kunnat följas upp under 2024 har visat att innehållet har varit användbart, och SBU bedömer därför att myndigheten har bidragit till att utveckla vård, omsorg och socialtjänst.

Inom de verksamheter där användbarheten av myndighetens arbete kan påvisas omgående, såsom svar till beslutsfattare från SBU:s upplysningstjänst, får SBU genomgående mycket goda resultat. Resultatet är likvärdigt med föregående år; mottagarna har nytta av myndighetens underlag och sprider dem vidare till sina kolleger. Inom upplysningstjänsten arbetar myndigheten för att kunna svara fler frågeställare, med bibehållen kvalitet.

Likaså visar utvärderingarna efter myndighetens utbildningar att i stort sett alla deltagare anser att utbildningen varit bra eller mycket bra. Även här är det positiva resultatet likvärdigt med föregående år. Genom att utbilda i metoden för systematisk sammanvägning av vetenskaplig forskning kan SBU skapa effekter för att ta samhället närmare SBU:s vision, via andra aktörer.

Myndigheten har tidigare fått synpunkter på att kunskapsunderlagen varit svåra att förstå. SBU har tagit till sig av detta och har genom ett långvarigt utvecklingsarbete nått goda resultat, vilket visas i återkoppling från mottagare och externa sakkunniga. Målgruppsanpassning genom en nära dialog med mottagarna samt arbete med klarspråk har gett en positiv utveckling, något SBU fortsatt kommer arbeta med, i linje med myndighetens mål att bidra till en värdeskapande och samordnad kunskapsstyrning genom målgruppsanpassade och klarspråkade kunskapsunderlag.

⁷ Inkluderar även frågor som inkommit från frågeställare 2023 och som besvarades 2024.

Den ökning av frågor till SBU från beslutsfattare inom socialtjänsten som noteras under 2024 är positiv, och speglar förmodligen det förberedande arbete som görs i verksamheterna inför den nya socialtjänstlagen. SBU:s strukturerade arbete för att stödja socialtjänsten inför införandet av ett vetenskapligt förhållningssätt kan också ha bidragit till en ökning. Detta arbete kommer att utvecklas ytterligare under 2025, vilket förväntas leda till ännu fler kontakter mellan beslutsfattare inom socialtjänsten och SBU:s upplysningstjänst, besök till SBU:s webbplats samt samverkan inom partnerskap och andra strukturer.

Genom en aktiv närvaro i internationella nätverk generellt och genom praktiskt arbete inom EU, bidrar SBU till metodutvecklingen både nationellt och internationellt. Under 2024 har arbetet intensifierats med fler engagerade medarbetare och goda resultat i form av etablerade strukturer för arbetet inom den nya HTA-för-

ordningen. En förändring jämfört med tidigare år är att SBU under våren 2024 utsågs av regeringen att (tillsammans med Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket) representera Sverige i EU-kommissionens samordningsgrupp för kommande EU-gemensamma utvärderingar. Detta bidrar till myndighetens mål att SBU:s vetenskapliga metod ska användas och förespråkas av fler relevanta aktörer, genom att myndigheten nu har större möjligheter att delta i den internationella metodutvecklingen och kommunicera myndighetens resultat i internationella sammanhang.

SBU:s sammantagna helhetsbedömning av verksamheten 2024 är att myndigheten utvecklas med snabb takt i positiv riktning mot SBU:s mål och producerar vetenskapliga kunskapsunderlag som mottagarna har nytta av. Inte minst blir detta tydligt eftersom efterfrågan på SBU:s kunskapsunderlag ökar från regering, andra myndigheter och övriga intressenter.

Redovisning av projektverksamhet och uppdrag

Under 2024 har SBU avslutat flera regeringsuppdrag, rapporter och vetenskapliga underlag, och besvarat frågor om metoder eller insatser (se Tabell 1.1). Myndigheten har även hanterat cirka 40 inkomna remisser (2023: 35 st., 2022: 44 st.) från departement och myndigheter samt från Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (Sveriges regioner i samverkan).

Antalet slutförda publikationer och vetenskapliga underlag kan variera mellan åren. Detta kan bero på att givna regeringsuppdrag kommer i ojämn takt, samt att de mest omfattande underlagen tar lång tid att genomföra.

För varje uppdrag eller fråga till SBU förs en dialog med mottagaren för att säkerställa att myndighetens kunskapsunderlag uppfyller de krav på omfattning, innehåll och tidsrymd som gör det användbart för mottagaren, samtidigt som SBU prioriterar resurserna klokt. Som en del i att systematisera detta arbete har SBU utvecklat och utökat sitt arbete med förstudier, som antingen kan leda till start av ett fördjupat projekt eller beslut om att start av ett fördjupat projekt inte är meningsfullt. Efter samråd mellan SBU och frågeställaren kan det visa sig att förstudien i sig ger tillräckliga svar på aktuell frågeställning. Myndighetens arbete med förstudier är ett effektivt sätt att prioritera frågeställningar till lämpligt publikationsformat.

Under 2024 har SBU utöver publikationerna i Tabell 1.1 genomfört ett flertal förstudier samt bland annat stärkt samverkan (se sida 31–33), arbetat med anpassning inför tillämpningen av den nya HTA-förordningen (se sida 16, 35) och den nya socialtjänstlagen (se sida 10) samt vidareutvecklat myndighetens arbete med

kvalitetssäkring och metodstöd (se sida 44–45) för att ytterligare förbättra användbarheten av myndighetens arbete och samtidigt använda myndighetens resurser så effektivt som möjligt.

Under 2023 genomfördes större delen av ett utvecklingsarbete kring arbetsprocessen för publikationstypen SBU Kommenterar vilket resulterade i färre publiceringar det året. Parallellt med att utvecklingsarbetet slutfördes under 2024 skedde en ökning och antal publiceringar återgick till tidigare års nivå.

Antal svar från SBU:s upplysningstjänst var 2024 tillbaka på en likvärdig nivå som för 2022. Anledningen till att det skedde en ökning 2023 var att upplysningstjänsten levererade 13 svar på en omfattande fråga till en och samma frågeställare (Statens institutionsstyrelse).

Inga publikationer om prioritering av vetenskapliga kunskapsluckor har publicerats under 2024, dock har ett förarbete initierats om prioritering av viktiga forsknings- och utvecklingsfrågor inom äldreomsorgen.

SBU:s publicerade rapporter går att läsa på myndighetens webbplats [sbu.se](https://www.sbu.se).

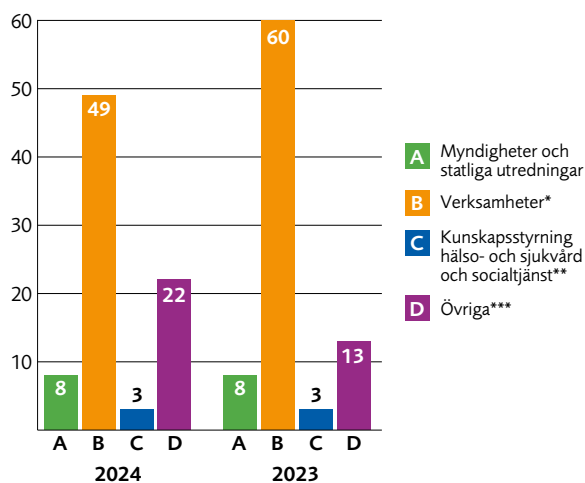
TABELL 1.1 Antal publikationer och underlag.

	2024	2023	2022
SBU Utvärderar	3	2	11
SBU Kartlägger	2	1	0
SBU Bereder	9	11	7
SBU Kommenterar	13	3	10
SBU:s upplysningstjänst	31	45	34
Prioritering av vetenskapliga kunskapsluckor	0	2	2

SBU:s frågeportal om metoder och insatser

SBU:s så kallade frågeportal, [Fråga SBU](#), infördes år 2023. Det är en webbaserad tjänst för att beslutsfattare som har frågor om metoder och insatser ska få en tydligare ingång till myndigheten och för att SBU ska kunna svara på frågan på mest lämpade sätt. Under året har 82 frågor (2023: 84 st.) inkommit till frågeportalen. Majoriteten av de mottagna frågorna (2024: 49 st., 2023: 60 st.) har kommit från yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, funktionstillstånd- och funktionshinderområdet samt tandvård (se Figur 1.2). Frågorna rörde liksom föregående år främst hälso- och sjukvård, (2024: 49 st., 2023: 55 st.), följt av frågor om socialtjänst (2024: 26 st., 2023: 18 st.) (se Figur 1.3). Eftersom frågeportalen infördes 2023 saknas jämförelsesiffror längre tillbaka i tiden. Att frågor som berör socialtjänsten har ökat kan bero på SBU:s aktiva arbete för en kunskapsbaserad socialtjänst och det förberedande arbete som görs i verksamheterna inför den nya socialtjänstlagen.

FIGUR 1.2 Vilka ställde frågor till SBU:s frågeportal?

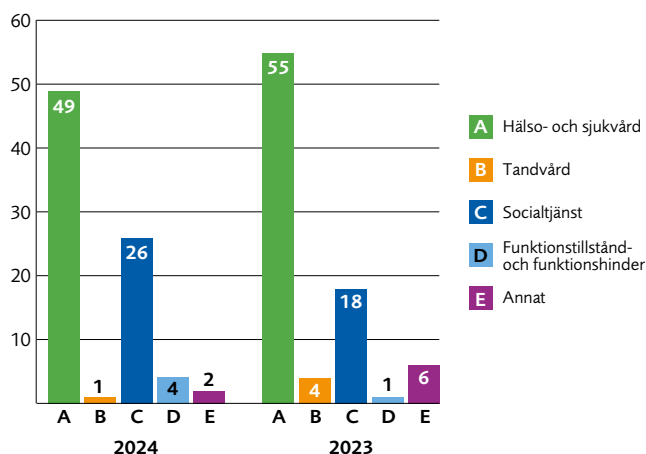

* Yrkesverksamma inom områdena hälso- och sjukvård, socialtjänst, funktionstillstånd- och funktionshinderområdet samt tandvård.

** Nationella programområden (NPO) inom Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård och andra regionala utvecklingsenheter inom hälso- och sjukvård och socialtjänst.

*** Forskare, studenter, företag, privatpersoner med flera.

FIGUR 1.3 Vad handlade frågorna om?

Slutredovisade regeringsuppdrag under 2024

Internationellt nätverk inom social utvärdering

Inom ramen för SBU:s uppdrag att etablera ett internationellt nätverk för organisationer som arbetar med utvärderingar inom det sociala området har SBU under 2024 fortsatt att stödja the International Network of Social Intervention Assessment (INSIA). Sedan nätverkets bildande 2021 har SBU ansvarat för sekretariatet och administrerar även webbplatsen⁸ för det internationella kunskapsutbytet. Genom att SBU ingår i styrelsen kan myndigheten bidra till nätverkets aktiviteter och stödja ett ökat lärande och samarbete med relevanta organisationer.

I september arrangerade SBU nätverkets andra fysiska medlemsmöte. Mötet ägde rum i Prag och samlade deltagare från de åtta medlemsorganisationerna för frågor om strategisk inriktning samt metodologiska frågor relevanta för utvärderingar av sociala insatser.

⁸ www.insia.network

Uppdraget redovisades till Socialdepartementet i mars 2024 och förnyat uppdrag ska redovisas i mars 2025.

Stödja arbetet med att bedöma förutsättningarna för ett införande av en nationell modell för riskbedömning inom tandvården

SBU fick i uppdrag av regeringen i juni 2024 att stödja Socialstyrelsen i myndighetens uppdrag att bedöma förutsättningarna för ett införande av en nationell modell för riskbedömning inom tandvården. SBU har under tidigare arbete sökt efter och bedömt det vetenskapliga underlaget för en övergripande riskbedömningsmodell inom tandvården och då visat att det saknas vetenskapligt underlag för en heltäckande modell, vilken inkluderar risker för utveckling eller förvärring av samtliga munhälsjukdomar. I denna rapport har SBU därför bedömt vetenskapligt stöd för prediktionsmodeller för två av de vanligaste munhälsjukdomarna; karies och parodontit.

FAKTARUTA 1.2 SBU:s typer av publikationer

SBU Utvärderar – en systematisk översikt som beroende på frågans art även kan innehålla analyser av ekonomiska och etiska aspekter. Ämnessakkunniga deltar i arbetet och rapporten granskas av oberoende experter.

SBU Kartlägger – systematiska översikter inom ett fält identifieras, kvalitetsgranskas och presenteras i en interaktiv karta. Ämnessakkunniga deltar i arbetet och rapporten granskas av oberoende experter. Syftar till att ringa in områden där det finns evidens och peka på områden där säker kunskap saknas (vetenskapliga kunskapsluckor).

SBU Bereder – beredning av frågor för andra myndigheters eller uppdragsgivares verksamhet eller beslut. Kunskapsunderlag tas fram av SBU i samarbete med ämnessakkunniga.

SBU Kommenterar – olika typer av vetenskapliga publikationer från andra aktörer som ligger inom SBU:s verksamhetsområde sammanfattas, kvalitetsgranskas och kommenteras av medarbetare på SBU. Rapporten granskas av oberoende experter.

SBU:s upplysningstjänst – en strukturerad litteratursökning som besvarar avgränsade frågor om vilka relevanta översikter och studier som finns. SBU kvalitetsgranskar systematiska översikter och vid behov även kvalitet och överförbarhet av resultaten i hälsoekonomiska studier. Svaret utformas av medarbetare på SBU, vid behov med stöd av ämnessakkunnig.

Prioritering av vetenskapliga kunskapsluckor – prioritering utifrån brukares, patienters, klienters, närståendes och vårdpersonals perspektiv på vilka forskningsfrågor som är mest angelägna att täppa till med praktiktäna forskning.

Vetenskapliga kunskapsluckor – SBU identifierar metoder och insatser vars effekter det saknas tillräcklig kunskap om, och registrerar dessa i SBU:s databas för vetenskapliga kunskapsluckor.

Uppdraget redovisades till Socialdepartementet i mars 2024 och SBU publicerade rapporten *Prediktionsmodeller för karies och parodontit*.

Sammanställa kunskap om postcovid och andra postinfektiösa tillstånd

I april 2023 fick SBU i uppdrag att ta fram en kunskapssammanställning om postcovid och andra närliggande tillstånd, att användas som underlag till Socialstyrelsens uppdrag om ett samlat nationellt kunskapsstöd inom området.

SBU har inom ramen för detta projekt genomfört sex systematiska översikter inom områdena postcovid, ME/CFS (kroniskt trötthetssyndrom), Pediatric Acute-onset Neuropsychiatric Syndrome (PANS/PANDAS), långvariga besvär efter sepsis (postsepsis), långvariga besvär efter svår influensa (postinfluensa) samt posturalt ortostatiskt takykardisyndrom (POTS).

En muntlig delredovisning lämnades i november 2023. Uppdraget slutredovisades till Socialdepartementet i augusti 2024 och SBU publicerade rapporten *Insatser vid postcovid och andra närliggande tillstånd och syndrom – en kartläggning*.

Undersöka kunskapsläget för metoder som påstås förhindra, lindra, förkorta eller bota förkylningar

I april 2024 fick SBU uppdrag av regeringen att undersöka och redovisa kunskapsläget för effekten av vitaminer, mineraler samt medicintekniska produkter (framför allt i form av mun- eller nässprayer) vid förkylning. Projektgruppen granskade drygt 1 300 artikelsammanfattningar, i första hand redan publicerade systematiska översikter och i andra hand primärstudier. Under arbetet bjöd myndigheten även in Läkemedelsverket och Livsmedelsverket att ta del av och ge återkoppling på utkast till rapporten.

Uppdraget redovisades till Socialdepartementet i augusti 2024 och SBU publicerade rapporten *Effekten av vitaminer, mineraler samt medicintekniska produkter vid förkylning*.

Skapa en samverkansarena som säkerställer ett effektivt arbete vid genomförande av HTA-förordningen

SBU har under hösten 2024 tillsammans med Läkemedelsverket och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket haft i uppdrag av regeringen att ta fram ett förslag på en nationell samverkansarena som medger ett ändamålsenligt och effektivt genomförande av den nya HTA-förordningen inom EU, och som medför att de vetenskapliga underlag som tas fram på EU-nivå får en hög grad av användbarhet i Sverige. Uppdraget har samordnats av Läkemedelsverket.

Inom ramen för uppdraget har myndigheterna bland annat identifierat och analyserat förutsättningar för hur olika moment som följer med förordningen kan hanteras inom respektive myndighet och när myndighetssamverkan kan ge ett ökat värde. En juridisk analys har varit en annan viktig del av uppdraget liksom samråd med berörda aktörer. SBU har dessutom analyserat den egna myndighetens behov av anpassningar av verksamheten och påbörjat förberedelser inför arbetet som regleras i förordningen.

De tre myndigheterna redovisade gemensamt uppdraget till Socialdepartementet i december 2024.

Stödja genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Regeringen har beslutat om en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (Skr. 2016/17:10). År 2022 fick SBU och Socialstyrelsen i uppdrag att stödja genomförandet av strategin. Uppdraget till SBU består i att bistå Socialstyrelsen med kunskapsunderlag avseende vård av personer som utsatts för sexuellt våld, inklusive prostitution.

Efter en förstudie om professionens behov valde SBU att ta fram vetenskapliga underlag om psykologiska och psykosociala interventioner som ges inom hälso- och sjukvården för tre sårbara grupper: barn sju år eller yngre som själva utsatts för eller upplevt att andra utsatts för sexuellt våld, personer med intellektuell funktionsnedsättning som utsatts för sexuellt våld samt vuxna personer med komplext posttraumatiskt stressyndrom. Tre rapporter (av publikationstypen SBU Bereder) publicerades i augusti 2024. Framför allt studerades effekter på deltagarnas psykiska hälsa. Samtliga rapporter visar att det vetenskapliga stödet är otillräckligt för att dra slutsatser om effekter av psykosociala insatser och psykologisk behandling vid sexuellt våld för dessa särskilt utsatta grupper. I rapporterna uppmärksammas även etiska aspekter som exempelvis överväganden och tankar som kan vara till hjälp i vården även vid insatser med ett svagt vetenskapligt kunskapsläge.

I december 2024 publicerade myndigheten rapporten *Psykologisk behandling för barn och unga som utsatts för sexuellt våld*. Där sammanfattar och kommenterar SBU en systematisk översikt från Cochrane Collaboration (publicerad år 2023) som studerar effekter av psykologiska behandlingar för barn och unga upp till 18 år ålder. SBU instämmer i författarnas slutsatser som genomgående visar att effekterna av de psykologiska behandlingar som används har mycket låg tillförlitlighet vilket innebär att det behövs mer välgjord forskning.

Under 2024 har myndigheten publicerat följande rapporter inom ramen för uppdraget:

- *Psykologiska och psykosociala behandlingsinsatser för barn 7 år eller yngre som utsatts för sexuellt våld* (augusti 2024)
- *Psykologiska och psykosociala behandlingsinsatser för personer med intellektuell funktionsnedsättning som utsatts för sexuellt våld* (augusti 2024)
- *Vård för personer som utsatts för sexuellt våld: psykologisk behandling av komplex PTSD* (augusti 2024)
- *Psykologisk behandling för barn och unga som utsatts för sexuellt våld* (december 2024)

Uppdraget slutredovisades genom årsredovisningen för 2024.

Praktikplatser för nyanlända arbetssökande och för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Regeringen har gett utsedda myndigheter i uppdrag att ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen. SBU har inte haft möjlighet att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik eller personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga under 2024.

Pågående arbete med regeringsuppdrag

Ta fram kunskapssammanställningar om beteendeorienterade metoder för ökad fysisk aktivitet

År 2024 fick SBU i uppdrag av regeringen att genomföra en översyn av metoder för att främja hälsa med särskilt fokus på fysisk aktivitet. Uppdraget innefattar att kartlägga befintlig vetenskaplig kunskap inom hälso- och sjukvård, omsorg och socialtjänst, samt identifiera områden där forskningsunderlaget behöver stärkas.

Efter dialog med Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och berörda nationella programområden (NPO) inom kunskapsstyrningen har projektet avgränsats till att specifikt undersöka vetenskaplig kunskap om beteendeorienterade metoder som främjar fysisk aktivitet. Projektet omfattar endast personer under 65 år, eftersom andra pågående projekt på SBU redan studerar den äldre åldersgruppen. I den kommande rapporten kommer SBU att presentera en kartläggning som visar områden där det finns sammanställd vetenskaplig kunskap och där det behövs nya eller uppdaterade kunskapsunderlag.

Uppdraget ska redovisas till Socialdepartementet i februari 2025.

Stödja Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla en nationell modell för riskbedömning inom tandvården

SBU har 2024 fått i uppdrag av regeringen att stödja Socialstyrelsen i myndighetens uppdrag med syfte att utveckla en nationell modell för riskbedömning inom tandvården. Det bygger vidare på ett tidigare projekt där SBU efter ett regeringsuppdrag utvärderade det vetenskapliga stödet för prediktionsmodeller vid bedömning av karies och parodontit. Det nya uppdraget har ett bredare fokus och ska inkludera fler orala sjukdomar. Målet är att stärka den

vetenskapliga grunden för riskbedömning och på så sätt bidra till en mer kunskapsbaserad och effektiv tandvård.

Uppdraget ska redovisas till Socialdepartementet i mars 2025.

Uppdrag inom allergiområdet för en preventiv, effektiv och jämlik allergivård

Regeringen har 2024 gett SBU, tillsammans med Livsmedelsverket och Socialstyrelsen, ett uppdrag i syfte att säkerställa en preventiv, effektiv och jämlik allergivård i hela landet. SBU har under 2024 löpande deltagit i möten med ansvariga projektgrupper på Socialstyrelsen. SBU har under dessa möten bidragit med metodkunskap och i diskussioner om olika strategiska val för att kartlägga den vetenskapliga evidens som finns inom allergiområdet.

Till Socialstyrelsen har SBU överlämnat en sammanställning av nationellt och internationellt publicerade riktlinjer och rekommendationer för allergi, och dessutom påbörjat arbetet med kunskapsunderlag som Socialstyrelsen har efterfrågat för nationell strategi och kunskapsstöd för allergiområdet.

Uppdraget delredovisades till Socialdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet i augusti 2024. SBU:s del av uppdraget ska färdigställas i augusti 2025.

Ta fram kunskapssammanställningar om alternativa metoder och arbetssätt till tvångsåtgärder

I juni 2023 fick SBU ett regeringsuppdrag att göra kunskapssammanställningar om alternativa metoder och arbetssätt för att minska användningen av tvångsåtgärder inom psykiatrisk tvångsvård, rättspsykiatrisk vård och statlig institutionsvård.

Under 2024 har SBU sökt och sammanställt forskning om effekter av olika metoder för att förebygga tvångsåtgärder för barn och unga. Upplevelser och erfarenheter av tvångsvård hos barn, unga och personal ingår också. SBU har fört en dialog med Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Sveriges Kommuner och Regioner och andra intresseorganisationer om vilka underlag det finns behov av inom ramen för detta uppdrag.

Uppdraget delredovisas årligen till Socialdepartementet i december och ska slutredovisas i december 2025.

Ta fram kunskapsunderlag inom området kvinnohälsa

Arbetet med regeringsuppdraget inom området kvinnohälsa som gavs till SBU 2023 har under 2024 resulterat i publicering av en rapport om kunskapsläget för vätskebiopsier vid diagnostik av äggstockscancer. Därutöver pågår arbete med två projekt och ett nytt projekt har startats upp.

Rapporten *Vätskebiopsi vid diagnostik av äggstockscancer* publicerades i april 2024. Den handlar om en ny diagnostisk metod för att upptäcka äggstockscancer, som dock visade sig ha ett alltför begränsat vetenskapligt underlag för att det ska gå att bedöma metodens träffsäkerhet och

tillförlitlighet. SBU fortsätter dock att undersöka diagnostik vid äggstockscancer med projektet *Träffsäkerhet för diagnostiska algoritmer vid misstänkt eller förhöjd risk för äggstockscancer*, med planerad publicering under 2025.

Ett av de två pågående projekten undersöker olika läkemedelsbehandlingar vid hormonsjukdomen polycystiskt ovarialsyndrom (PCOS). Det andra projektet tittar på om undersökning av avvikelser i embryots kromosomer kan leda till att antalet födselar ökar vid assisterad befruktning. Även dessa två rapporter planeras för publicering under 2025.

Uppdraget delredovisas årligen i april till Socialdepartementet och ska slutredovisas i december 2025.

Ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga

Regeringen gav 2023 i uppdrag till SBU och fem andra myndigheter (Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Socialstyrelsen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Statens skolverk) att ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga till och med 20 års ålder. Socialstyrelsen ansvarar för att i samverkan med övriga myndig-

heter ta fram programmet och att samordna en arbetsgrupp.

SBU har under våren 2024 gjort en förstudie för att identifiera sammanställd forskning inom området hälsofrämjande och förebyggande arbete. Förstudien har lett fram till att myndigheten har startat en kartläggning av forskningsområdet digitalt förmedlade hälsofrämjande insatser för barn och unga. SBU har på ett flertal sätt samverkat med övriga myndigheter kring hur arbetet med kunskapsunderlag inom hälsoprogrammet kan bedrivas.

Uppdraget delredovisades av Socialstyrelsen till Socialdepartementet i februari och september 2024. Delredovisning ska även ske i september 2025 och uppdraget ska sedan slutredovisas i oktober 2026.

Ta fram kunskapssammanställningar för att förbättra äldreomsorgen

Inom ramen för regeringsuppdraget som gavs till SBU 2024 har myndigheten under det första uppdragsåret tagit fram ett antal kunskapssammanställningar i syfte att bidra till en förbättrad och kunskapsstyrd äldreomsorg. Arbetet har genomförts och planerats i nära dialog och samverkan med nationellt kompetenscentrum för äldreomsorg vid Socialstyrelsen.

Under 2024 har SBU följande arbeten färdigställts och publicerats:

- *Förstudie: Personer med intellektuell funktionsnedsättning som utvecklar demenssjukdom* (juni 2024)
- *Kombinerade insatser i syfte att främja friskt åldrande – insikter för en kunskapsbaserad äldreomsorg* (juli 2024)
- *Insatser för att förebygga och motverka ensamhet bland äldre personer* (oktober 2024)
- *Organisation och personalens betydelse för kvalitet på särskilda boenden* (oktober 2024)
- *Upplevelser av omsorg hos äldre migranter med demenssjukdomar* (november 2024)

Uppdraget ska delredovisas till Socialdepartementet i mars 2025 och slutredovisas i december 2026.

Ta fram kunskapsunderlag inom kommunal sjukvård

SBU har sedan år 2022 ett regeringsuppdrag om att bistå Socialstyrelsen med kunskapsunderlag som kan stödja kommunal sjukvård. Uppdraget omfattar sjukvård som erbjuds i kommunal regi och insatser som region och kommun har att samordna.

SBU har under 2024 publicerat rapporten *Insatser för att minska akuta vårdövergångar från äldreboende till sjukhus*. Därutöver pågår arbete med tre projekt: ett om stöd till närståendevårdare, ett om insatser för beteendeförändring som kan främja hälsa hos äldre, samt ett om insatser som kan stödja vård- och omsorgspersonalen i kommunala verksamheter att identifiera och hantera hälsobehov hos brukare.

Socialstyrelsen och SBU har en kontinuerlig dialog om uppdraget och samtliga projekt har initierats efter en inventering av behovsområden som myndigheterna genomfört. Utöver Socialstyrelsen samverkar SBU även med andra aktörer inom kunskapsstyrning på Sveriges Kommuner och Regioner samt håller kontakt med professionsföreningar och patient- och närståendeföreningar.

Uppdraget delredovisas årligen i mars till Socialdepartementet och ska slutredovisas i december 2026.

Förbättra förutsättningarna för fler placeringar i förstärkta familjehem och behandlingsfamiljer

SBU har fått i uppdrag av regeringen att tillsammans med Socialstyrelsen öka kunskapen om förstärkta familjehem och behandlingsfamiljer samt att förbättra förutsättningarna för fler placeringar i förstärkta familjehem och behandlingsfamiljer. SBU:s roll är att ta fram veten-

skapliga kunskapsunderlag om arbetssätt och metoder inom ramen för kvalificerade familjehemsinsatser till Socialstyrelsen. På så sätt bidrar myndigheten till en socialtjänst i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. SBU har under 2024 lämnat över två delredovisningar till Socialstyrelsen som leder det övergripande arbetet.

Uppdraget delredovisades gemensamt av SBU och Socialstyrelsen till Socialdepartementet i februari 2024. I december 2024 beslutade regeringen att förlänga tiden för uppdraget, varför ytterligare gemensam delredovisning ska göras i februari 2026 och därefter slutredovisning i mars 2027.

Ta fram kunskapssammanställningar inom området psykisk hälsa och suicidprevention

SBU har sedan år 2020 ett uppdrag om att genomföra kunskapssammanställningar med mera utifrån vetenskapliga kunskapsluckor samt att bistå Socialstyrelsen inom området psykisk ohälsa. I regleringsbrevet för 2024 justerades uppdraget dels genom att gälla området psykisk hälsa och suicidprevention, dels genom att förlängas i två år fram till år 2027.

Under 2024 har myndigheten publicerat följande rapporter inom ramen för uppdraget:

- *Kombinationsbehandling med anti-depressiva läkemedel vid unipolär depression i akutfas* (januari 2024)
- *Relationens betydelse mellan personal och klienter vid komplex psykiatrisk problematik* (januari 2024)
- *Behandling och sociala stödinsatser vid samsjuklighet mellan beroende och andra psykiatriska tillstånd – del 1 Läkemedelsbehandling* (februari 2024)
- *Uppsökande verksamhet för personer med komplex psykiatrisk problematik* (februari 2024)
- *Främjande av psykiskt välbefinnande hos barn och ungdomar. En fördjupad analys av SEL-programmen* (februari 2024)
- *Psykisk hälsa och munhälsa* (april 2024)
- *Förebygga självskadebeteende och suicidförsök hos barn och ungdomar – effekter av riktade interventioner* (juni 2024)
- *Psykodynamisk terapi vid depression, ångest, funktionella somatiska tillstånd och personlighetssyndrom* (juni 2024)
- *Dialektisk beteendeterapi (DBT) och Mentaliseringsbaserad terapi (MBT)* (oktober 2024)

Uppdraget delredovisas årligen i mars till Socialdepartementet och ska slutredovisas i mars 2027.

Särskilt återrapporteringskrav

Det nationella Health Technology Assessment-nätverket

SBU samordnar det så kallade HTA-nätverket (Health Technology Assessment-nätverket), som träffas regelbundet och utbyter erfarenheter. Ett 50-tal representanter ingår i nätverket från åtta regionala HTA-enheter tillsammans med Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Utöver dessa ingår HTA Odontology (HTA-O, en nationell HTA-enhet inom tandvård), stödfunktionen för det nationella systemet för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård⁹, Rådet för nya terapier (NT-rådet), Medicintekniska produktrådet (MTP-rådet) samt Cochrane Sverige. Under 2024 har SBU samman kallat nätverket för fyra möten.

En övergripande målsättning med HTA-nätverkets möten är att främja samverkan, förhindra dubbelarbete, sprida rapporter som tas fram av respektive medlemsorganisation samt att stimulera användningen och utvecklingen av tillförlitliga metoder för utvärdering. Respektive organisation redogör återkommande för pågående och planerade projekt och andra relevanta frågor. SBU sammanställer även en aktuell lista över samtliga pågående HTA-projekt vid svenska HTA-enheter.

Denna lista distribueras även till organisationen för kunskapsstyrning, det vill säga till kontaktpersoner inom strukturen för vårdens nationella programområden (NPO).

Ett återkommande inslag på nätverksmötena är även en fördjupning i HTA-metodik och andra frågor som rör HTA-verksamhet, i vilka SBU kan vara ett stöd. Under 2024 har ett återkommande diskussionsämne varit HTA-förordningen inom EU och vilken inverkan den kan komma att ha på organisationer som arbetar med HTA-metodik. Andra ämnen som lyfts under året är horisontella prioriteringar, planer på ett kommande nordiskt HTA-samarbete och arbetet med SBU:s uppdaterade mallar för bedömning av snedvridning i olika studietyper. Diskussioner har också handlat om GRADE¹⁰, det vill säga den modell som används för att bedöma och kommunicera tillförlitligheten i sammanvägda resultat. Inom ramen för nätverket har SBU även givit riktat sakkunnig- och metodstöd till de regionala HTA-enheterna samt anordnat lunchseminarium för läkarstudenter om en undersökning av HTA-metodik.

⁹ Representant från Sveriges Kommuner och Regioner.

¹⁰ GRADE, Grading of Recommendations, Assessment, Development and Evaluation, är ett internationellt framtaget system för evidensgradering av resultat från systematiska översikter.

Kostnader för projektverksamheten

SBU:s totala kostnader för projektverksamheten under åren 2022–2024 redovisas i Tabell 1.2. I beloppen ingår dels direkta kostnader, dels schablonmässigt fördelade kostnader (indirekta kostnader). Kostnaderna för de olika projekten skiljer sig åt beroende på omfattning, gruppstorlek, med mera. De indirekta kostnaderna har

fördelats på respektive projekt med 75 procent. De gemensamma kostnaderna specificeras i avsnittet ”Verksamhetens totala kostnader och intäkter” på sida 47. I Tabell 1.3 ingår dels direkta kostnader, dels schablonmässigt fördelade kostnader (indirekta kostnader).

TABELL 1.2 SBU:s kostnader för projektverksamheten inklusive indirekta kostnader, tkr.

Projekt	2024	2023	2022
Avslutade projekt 2024			
Effekter av arbetsmarknadsinsatser för personer långvarigt sjukskrivna på grund av depression, ångest eller stressreaktion*	5	51	4 319
Bedöma förutsättningarna för ett införande av en nationell modell för riskbedömning inom tandvården	974	1 229	–
Förstudie: Bedömningsinstrument för att upptäcka eller utreda våldsutsatthet bland barn och ungdomar med funktionsnedsättning	779	64	–
Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*	628	5 078	5 049
Dialektisk beteendeterapi (DBT) och Mentaliseringsbaserad terapi (MBT)	1 808	3 109	–
Effekten av vitaminer, mineraler samt medicintekniska produkter vid förkylning	1 201	–	–
Förstudie: Faktorer som kan hindra och möjliggöra implementering av kunskapsbaserade metoder och insatser inom omsorgsboenden	1 510	–	–
Främjande av psykiskt välbefinnande hos barn och ungdomar. En fördjupad analys av SEL-programmen.	731	2 172	–
Förebygga självskadebeteende och suicidförsök hos barn och ungdomar – effekter av riktade interventioner	2 064	2 253	–
Icke-medicinska åtgärder för att minska smittspridning vid pandemier	1 929	704	–
Insatser vid postcovid och andra närliggande tillstånd och syndrom	3 393	3 529	–
Arbete inför nationella riktlinjer för palliativ vård	1 528	–	–
Förstudie: Personer med intellektuell funktionsnedsättning som utvecklar demenssjukdom	915	–	–
Prioritering av forskningsfrågor gällande diagnostik, behandling och bemötande av personer med lipödem*	19	681	1 741
Prioritering av forskningsfrågor inom vård och stöd vid allvarliga psykiska sjukdomar och tillstånd*	276	2 637	1 099
Förstudie: Riskbedömning i utredningar om vårdnad, boende och umgänge – ett stöd för familjerättens handläggning	654	49	–
Psykisk hälsa och munhälsa	839	406	–
Skrift om att förebygga ungdomskriminalitet (summering efter konferens om ungdomsbrottslighet)	109	–	–
Vätskebiopsi vid diagnostik av äggstockscancer	1 555	661	–
Vård för personer som utsatts för sexuellt våld	1 375	3 515	504

* Vidare arbete efter tidigare publicerad rapport.

Tabellen fortsätter på nästa sida

TABELL 1.2 fortsättning

Avslutade projekt 2024	2024	2023	2022
Äldre – Förebyggande insatser	5 716	–	–
<ul style="list-style-type: none"> • Kombinerade insatser i syfte att främja friskt åldrande • Insatser för att förebygga och motverka ensamhet bland äldre personer • Organisation och personalens betydelse för kvalitet på särskilda boenden • Upplevelser av omsorg hos äldre migranter med demenssjukdomar 			
Pågående projekt 2024	2024	2023	2022
Nationella riktlinjer för allergi	548	–	–
Alternativa metoder till tvångsåtgärder	1 142	1 116	–
Arbetsmiljöns betydelse för kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL)	6 046	4 952	369
Tillförlitlighet för algoritmbaserad diagnostik vid misstanke om eller förhöjd risk för äggstockscancer	3 677	–	–
Behandling och sociala stödinsatser vid samsjuklighet mellan beroende och andra psykiatriska tillstånd	8 491	7 013	4 207
Förbättra förutsättningarna för fler placeringar i förstärkta familjehem eller behandlingsfamiljer	3 687	2 769	–
Insatser för beteendeförändring som syftar till att främja hälsa och förebygga funktionsnedsättning hos äldre	3 850	–	–
Kartläggning vårdkompetens (insatser för att upptäcka och rapportera försämrat hälsotillstånd)	1 087	–	–
Vetenskapligt förhållningssätt	225	–	–
Läkemedelsbehandling av polycystiskt ovarialsyndrom	3 519	1 361	–
Metoder för att främja hälsa med fokus på fysisk aktivitet	3 016	–	–
Nationellt hälsoprogram för barn och unga	2 132	521	–
Nyföddhetscreening för Metakromatisk leukodystrofi	1 097	–	–
Förstudie: Organisation och implementering	72	–	–
Prediktionsmodellen i tandvården del 2	3 522	–	–
Preimplantatorisk genetisk testning av kromosomavvikelser (PGT-A) vid in vitro-fertilisering (IVF)	5 227	1 525	–
Prioriterade utfall för behandlingsstudier gällande provocerad vulvodyni (vestibulit)	1 451	1 849	1 838
Suicidprevention för vuxna	49	–	–
Löpande arbete, vissa uppdrag och återrapporteringskrav	2024	2023	2022
Brukarsamverkan	45	158	79
HTA-samverkan	904	1 498	590
Kunskapsläget avseende kommunal sjukvård	1 037	2 170	438
Projekt som publicerats före 2024	109	1 695	1 287
SBU Kommenterar	3 077	1 670	2 333
SBU:s upplysningstjänst	9 979	10 995	9 620
Utbilda och sprida kunskap inom socialtjänsten	1 772	2 549	713
Vetenskapliga kunskapsluckor	2 788	3 274	1 759
SUMMA	96 557	99 203	96 146

TABELL 1.3 SBU:s totala kostnader för avslutade projekt 2022–2024, tkr.

Projekt	Total kostnad	Pågått (år)
Avslutade projekt 2024		
Effekter av arbetsmarknadsinsatser för personer långvarigt sjukskrivna på grund av depression, ångest eller stressreaktion*	4 375	2020–2024
Bedöma förutsättningarna för ett införande av en nationell modell för riskbedömning inom tandvården	2 203	2023–2024
Äldre – Förebyggande insatser <ul style="list-style-type: none"> • Kombinerade insatser i syfte att främja friskt åldrande – insikter för en kunskapsbaserad äldreomsorg • Insatser för att förebygga och motverka ensamhet bland äldre personer • Organisation och personalens betydelse för kvalitet på särskilda boenden • Upplevelser av omsorg hos äldre migranter med demenssjukdomar 	5 716	2024
Förstudie: Personer med intellektuell funktionsnedsättning som utvecklar demenssjukdom	915	2024
Förstudie: Faktorer som kan hindra och möjliggöra implementering av kunskapsbaserade metoder och insatser inom omsorgsboenden	1 510	2024
Skrift om att förebygga ungdomskriminalitet (summering efter konferens om ungdomsbrottslighet)	109	2024
Förstudie: Bedömningsinstrument för att upptäcka eller utreda våldsatthet bland barn och ungdomar med funktionsnedsättning	843	2023–2024
Förstudie: Riskbedömning i utredningar om vårdnad, boende och umgänge – ett stöd för familjerättens handläggning	703	2023–2024
Prioritering av forskningsfrågor gällande diagnostik, behandling och bemötande av personer med lipödem*	2 441	2022–2024
Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*	10 755	2022–2024
Prioritering av forskningsfrågor inom vård och stöd vid allvariga psykiska sjukdomar och tillstånd*	4 012	2022–2024
Arbete inför nationella riktlinjer för palliativ vård	1 528	2024
Dialektisk beteendeterapi (DBT) och Mentaliseringsbaserad terapi (MBT)	4 917	2023–2024
Psykisk hälsa och munhälsa	1 245	2023–2024
Vård för personer som utsatts för sexuellt våld	5 394	2022–2024
Förebygga självskadebeteende och suicidförsök hos barn och ungdomar – effekter av riktade interventioner	4 317	2023–2024
Främjande av psykiskt välbefinnande hos barn och ungdomar. En fördjupad analys av SEL-programmen.	2 903	2023–2024
Vätskebiopsi vid diagnostik av äggstockscancer	2 216	2023–2024
Icke-medicinska åtgärder för att minska smittspridning vid pandemier	2 633	2023–2024
Insatser vid postcovid och andra närliggande tillstånd och syndrom	6 922	2023–2024
Effekten av vitaminer, mineraler samt medicintekniska produkter vid förkylning	1 201	2024
* Vidare arbete efter tidigare publicerad rapport.		
Avslutade projekt 2023		
Att förutse och förebygga preeklampsi	93	2023
Behandling av barn och unga med mild till måttlig psykisk ohälsa. Första linjen	3 806	2022–2023
Betydelsen av arbetsrelaterad stress för temporomandibulär dysfunktion	264	2023
Förstudie om alternativa metoder till tvångsätgärder inom Statens institutionsstyrelse, den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården	1 659	2023

Tabellen fortsätter på nästa sida

TABELL 1.3 fortsättning

Projekt	Total kostnad	Pågått (år)
Avslutade projekt 2023		
Förstudie: Effekter och upplevelser vid differentiering av arbetsuppgifter för omvårdnads- och servicepersonal inom äldreomsorgen	1 245	2023
Förstudie: Prehospital akutsjukvård vid psykiatriska tillstånd	986	2023
Förstudie: Riskfaktorer för dödligt våld hos barn och vuxna	285	2022–2023
Kartläggning av insatser inom socialtjänsten för funktionstillstånd och funktionshinder (uppdatering av tidigare rapport)	2 948	2022–2023
Kunskap om tobaks- och nikotinprodukters skadeverkningar	1 798	2022–2023
Nationella kunskapsammansättningar om metoder och insatser för att förebygga ungdomskriminalitet	2 516	2023
Nyföddhetscreening för spinal muskelatrofi (SMA)	891	2022–2023
Preventiva insatser mot könsstympning av flickor och kvinnor	5 035	2022–2023
Prioriterade utfall för behandlingsstudier gällande provocerad vulvodyni (vestibulit)	3 687	2022–2023
Prioritering av forskningsfrågor gällande diagnostik, behandling och bemötande av personer med lipödem	2 423	2022–2023
Prioritering av forskningsfrågor inom vård och stöd vid allvarliga psykiska sjukdomar och tillstånd	3 736	2022–2023
Psykologisk behandling vid utmattningssyndrom	453	2023
Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna	10 127	2022–2023
Riskbedömningsmodell inom tandvården	364	2023
Samverkan för nationell strategi inom psykisk hälsa och suicidprevention	8 418	2020–2023
Utvärdering av att ta det första läkemedlet (mifepriston) utanför vårdinrättning vid medicinsk abort	4 522	2022–2023
Vetenskapligt underlag till Socialstyrelsens nationella riktlinjer för förlossningsvården	5 952	2021–2023
Vetenskapligt underlag till Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid adhd och autism	7 738	2020–2023
Vetenskapligt underlag till Socialstyrelsens nationella riktlinjer för ätstörningsvården	5 939	2022–2023
Ånger och detransition vid könsdysfori	2 338	2022–2023
Avslutade projekt 2022		
Främjande av psykiskt välbefinnande hos barn och ungdomar	7 505	2020–2022
Behandling av rektusdiastas	4 056	2020–2022
Behandling av postpartumdepression	5 628	2021–2022
Arbetsmiljöns betydelse för besvär och sjukdom i nacke, axlar, armar och händer	8 424	2018–2022
Hormonbehandling vid könsdysfori – barn och unga	5 816	2020–2022
Mat vid diabetes	10 286	2019–2022
Rullstolar och tilläggsutrustning	7 803	2019–2022
Standardiserade bedömningsmetoder i utredningar av barn och unga inom socialtjänsten	1 027	2021–2022
Förstudie: Psykisk hälsa vid intellektuell funktionsnedsättning	230	2021–2022
Förstudie: Alternativ och kompletterande kommunikation för vuxna personer med intellektuell funktionsnedsättning	214	2021–2022
Omhändertagande av föräldrar och syskon till dödfödda barn	4 631	2021–2022

Tabellen fortsätter på nästa sida

TABELL 1.3 fortsättning

Projekt	Total kostnad	Pågått (år)
Avslutade projekt 2022		
<ul style="list-style-type: none"> • Effekter av arbetsmarknadsinsats för personer med varaktigt försörjningsstöd. En systematisk översikt • Effekter av arbetsmarknadsinsats för personer långvarigt sjukskrivna på grund av depression, ångest eller stressreaktion. En systematisk översikt. 	7 505	2020–2022
Prioritering av vetenskapliga kunskapsluckor inom området graviditetsrelaterad bäckensmärta	2 417	2021–2022
Behandling av hyperemesis (extremt graviditetsillamående)	3 696	2021–2022
Postcovid – behandling och rehabilitering vid postinfektiöst tillstånd efter covid-19	5 657	2021–2022
Vårdens insatser vid långtidssjukskrivning	7 949	2021–2022
Prioritering av kunskaps- och utvecklingsbehov inom området kejsarsnitt	3 606	2021–2022
Hormonbehandling vid könsdysfori – vuxna	1 444	2022
Screening för bröstcancer hos kvinnor över 74 år	628	2022
Underlag till nationella riktlinjer för hjärtsjukdom	4 426	2021–2022

Kommunikation och spridning

Under året har ett nyhetsflöde utvecklats för SBU:s centrala webbplats sbu.se. Här presenteras rapporter, organisationsnyheter och tips eller nyheter inom forskningsmetodik. Publikationstypen SBU Utvärderar har fått en klarspråkad sammanfattning. Under 2024 har SBU även tagit fram stöd och riktlinjer för kommunikation. Ett projekt som ska göra SBU:s texter mer tillgängliga för alla, arbete med att definiera forskningstermer samt deltagande i Almedalsveckan var andra satsningar under 2024.

Webbplatsen sbu.se

Under året har myndigheten bytt webbleverantör och i samband med detta migrerades webbplatsen till en molnlösning för högre säkerhet, skalbarhet och för att få tillgång till testmiljöer. För att öka kännedomen om och intresset för SBU:s kunskapsunderlag och sammanfattningar, sprida kunskap om vår metod och skildra SBU:s verksamhet utvecklades en nyhetsfunktion med tillhörande nyhetsarkiv. En ny del av webbplatsen har utvecklats där besökaren enkelt och överskådligt kan hitta kunskap om de metoder och insatser inom socialtjänsten som enligt myndigheten har ett tillförlitligt stöd i forskningen. Myndigheten har fortsatt anpassningen av webbsidor och relaterat innehåll för att möta de lagkrav som ska uppnås enligt EU:s webbtillgänglighetsdirektiv. En extern granskning av webbplatsen har genomförts på uppdrag av SBU. Revisionen har lett till en åtgärdsplan för att förbättra tillgängligheten på webbplatsen. Äldre publikationer, där kunskapen kan ha förändrats genom att ny forskning tillkommit, har gjorts mindre tillgängliga för sökmotorer vilket lett till att besöken till sbu.se minskat något.

Språkvård, klarspråk och terminologi

Under året har SBU följt upp ett internt projekt för att göra huvudbudskapen i sammanfattningarna i SBU:s rapporter

tydliga och lättlästa. Nitton medarbetare, flertalet nyanställda, deltog i en intern och regelbundet återkommande klarspråkskurs. Därtill har en översyn av myndighetens skrivregler och klarspråksstöd genomförts i syfte att göra språket i rapporter och nyheter mer konsekvent och begripligt. SBU:s interna metodstöd för terminologifrågor har arbetat med att definiera prioriterade facktermer, som i nya rapporter förklaras mer enhetligt. Parallellt med terminologiarbetet har gruppen arbetat med mer kortfattade ordförklaringar.

SBU i sociala medier

SBU har ökat närvaron på LinkedIn, där antalet följare blir allt fler. Vid årets slut hade kontot 9 744 följare (se Tabell 1.4), främst aktiva inom offentlig förvaltning, folkhälsa, hälso- och sjukvård, socialtjänst, vidareutbildning och forskning. Kontot används främst för att förmedla resultat från SBU:s publicerade rapporter och berätta om SBU:s arbete, samt för att stödja rekryteringen av nya medarbetare. Via LinkedIn bjuder även SBU in till egna kurser och berättar om samarbeten och evenemang i vilka SBU medverkar. I ett av årets mest sedda inlägg på LinkedIn delade SBU en länk till temasidan Att stödja god psykisk hälsa hos barn och ungdomar på sbu.se. SBU:s konton i kanalen X, tidigare Twitter, ligger tills vidare vilande.

SBU och media

Fyra pressmeddelanden om SBU:s rapporter skickades ut under 2024. En rapport från våren 2024 (*Främjande av psykiskt välbefinnande hos barn och ungdomar. En fördjupad analys av SEL-programmen*) visade att program för socioemotionellt lärande kan stärka psykiskt välbefinnande hos barn och unga, vilket genererade en bred politisk diskussion om behovet av att införa sådana program i skolschemat. Läkartidningen, Tandläkartidningen, Expressen och Dagens Medicin toppade listan på media som under 2024 rapporterat om SBU:s olika uppdrag och rapporter. I mars hölls en utbildande pressträff med rubriken Att granska forskning och statistik, i vilken 23 journalister från dagspress och fackpress deltog.

Under 2024 har SBU skickat ut 13 digitala nyhetsbrev till cirka 6 340 prenumeranter (se Tabell 1.4).

Inget nummer av SBU:s tidning Vetenskap & Praxis (V&P) producerades 2024. Vetenskap & Praxis ges inte längre ut som periodisk tidskrift, utan som en informationsprodukt då behov uppstår. Under slutet av året inleddes ett utvecklingsarbete för att modernisera och framöver kunna tillgängliggöra V&P:s artikelarkiv digitalt på sbu.se.

Informationsfilmer

Under 2024 har SBU publicerat ytterligare två informativa kortfilmer inom en filmserie om de olika stegen i en systematisk översikt¹¹, om etisk analys och test och bedöm-

ningsmetoder. Sammantaget finns nu 13 filmer som har nått en spridning på cirka 12 300 visningar under 2024 (ca 6 640 visningar 2023).

Även inspelade konferenser och webinarier publicerades på SBU:s webbplats i syfte att tillgängliggöra dessa för en bredare publik.

Konferenser, seminarier och mässor

I mars anordnade SBU en konferens i samband med det nordiska ministerrådets möte (läs mer om konferensen på sida 34).

Fyra medarbetare, däribland generaldirektören, närvarade vid årets Almedalsvecka i Visby. SBU:s företrädare medverkade som inbjudna paneldeltagare i flera programpunkter och deltog aktivt i en rad ytterligare föredrag och samverkansevenemang.

SBU deltog också som utställare vid fem ytterligare konferenser och mässor: Barnrättsdagarna, Framtidens Hälso- och sjukvård, Socialchefsdagarna, Socionomdagarna och Råd för framtiden. Antalet besökare vid dessa tillfällen uppskattades till totalt cirka 8 700 (2023: ca 4 400 st., 2022: ca 7 000 st.). Siffrorna tyder på att SBU:s fortsatta engagemang och närvaro är viktig inom dessa områden.

Genom deltagande i dessa forum har myndigheten ökat SBU:s synlighet och främjat utbyte av kunskap inom relevanta områden.

¹¹ Filmerna går att se på play.sbu.se

TABELL 1.4 Jämförelsesiffror för kommunikation och spridning.

	2024	2023	2022
Besökare (sessioner) på sbu.se	718 457	848 524	1 586 363
Besökta sidor på sbu.se	1 578 620	1 809 418	2 868 380
Följare på SBU:s Facebookkonto	1 381	1 354	ca 1 300
Följare på SBU:s LinkedInkonto	9 744	7 786	ca 5 200
Utskickade digitala nyhetsbrev	13	11	18
Prenumeranter av digitala nyhetsbrev	6 340	6 540	ca 6 650

TABELL 1.5 Totala kostnader för kommunikation och spridning, tkr.

	2024	2023	2022
IT-media	11 026	9 378	7 904
Informationsmaterial, utskick, nytryck	2 732	3 192	3 169
Rapporthantering, försäljning	710	451	540
Patientversioner och särtryck	–	148	–
Utställningar och mässor	1 770	2 959	2 187
Samarbete med vård- och omsorgsorganisationer	1 896	52	–
Vetenskap & Praxis	396	1 319	1 234
Massmedia, mediabevakning m.m.	959	588	508
Uppföljningar	10	234	374
Kunskapsstöd för vården	–	6	133
Kunskapsstöd för lekmän och allmänhet	–	23	–
SUMMA	19 500	18 350	16 049

Beloppen inkluderar direkta kostnader, fördelade lönekostnader och schablonmässigt fördelade kostnader (indirekta kostnader).

Samverkan

SBU har under året fortsatt att vara en aktiv part i olika forum av samverkan. Exempelvis genom Rådet för styrning med kunskap (Rådet) och de två partnerskapen till stöd för styrning med kunskap inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. Detta ger ökade möjligheter för såväl SBU som övriga berörda myndigheter att bidra till en samordnad, effektiv och målgruppsanpassad nationell kunskapsstyrning. Den samverkan med patienter, brukare och närstående som SBU söker inom ramen för projekten ökar rapporternas relevans och utgör i sig ett viktigt bidrag till erfarenhetsutbytet kring brukarinvolvering som pågår inom Rådet.

Rådet för styrning med kunskap

SBU ingår som en av tio myndigheter i Rådet för styrning med kunskap (Rådet) i enlighet med Förordning (2015:155) om statlig styrning med kunskap avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst. Rådet har i uppgift att säkerställa att kunskapsstyrningen inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst blir så samordnad, effektiv och målgruppsanpassad som möjligt. SBU:s generaldirektör deltar i Rådets möten, chefen för avdelningen för verksamhetsstöd ingår i beredningsgruppen och SBU deltar även i Rådets olika nätverk och arbetsgrupper. Nätverken fungerar som plattform för dialog och erfarenhetsutbyte i aktuella frågor. Rådet har under 2024 sammanträtt vid fyra tillfällen. Utöver att arbeta aktivt med identifierade utvecklingsaktiviteter har Rådet diskuterat bland annat beredskapsfrågor, hälsofrämjande och förebyggande arbete och infrastruktur för digitala kunskapsstöd, samt genomfört en myndighetsgemensam omvärldsanalys.

Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvården

Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård är en modell för långsiktig samverkan på nationell nivå i kunskapsstyrningsfrågor. SBU ingår i partnerskapet tillsammans med styrgruppen för nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård (SKS) samt fem ytter-

ligare myndigheter från Rådet för styrning med kunskap: E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket.

Våren 2024 kom staten och Sveriges Kommuner och Regioner överens om en avsiktsförklaring för en gemensam inriktning för en sammanhållen och ändamålsenlig kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård. En del av avsiktsförklaringen handlar om att ta fram en sammanhållen kedja för kunskapsstyrning. Syftet är att skapa en effektiv helhet där parterna kompletterar varandra utifrån sina olika roller och ansvar. Partnerskapet har 2024 tagit fram en rapport som beskriver den gemensamma och sammanhållna kedjan. Representanter från SBU har aktivt deltagit i arbetsgruppen och arbetet är ett viktigt steg mot en mer effektiv kunskapsstyrning för hälso- och sjukvård. Rapporten innehåller även viljeinriktningar mellan parterna och markerar ett viktigt steg mot en mer integrerad samverkan mellan myndigheter och regioner.

Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom socialtjänsten

SBU är en aktiv del av Partnerskapet för kunskapsstyrning inom socialtjänsten. Partnerskapet samarbetar regelbundet med aktörer så som Sveriges socialchefer,

Intresseföreningen FoU¹² Välfärd (intresseförening för forsknings- och utvecklingsmiljöer inom välfärdsområdet), Nätverket för regional samverkan (RSS) och Sveriges Kommuner och Regioner. Dessutom sker samverkan med myndigheter som Socialstyrelsen, E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd samt Forte.

Genom att delta i partnerskapet har SBU fått en bättre förståelse för vad som behövs för att skapa en kunskapsbaserad socialtjänst, både nationellt, regionalt och lokalt. Under 2024 har partnerskapet särskilt fokuserat på att stötta socialtjänsten med kunskap inom områdena funktionshinder samt barn och unga, baserat på de behov som socialtjänsten själva har lyft fram. Detta arbete kan hjälpa SBU att prioritera sina insatser utifrån verksamheternas verkliga behov och bidra till en bättre och mer ändamålsenlig kunskapsstyrning inom socialtjänsten.

Kunskapsunderlag till nationella riktlinjer

SBU:s kunskapsunderlag till nationella riktlinjer för vård och stöd vid ätstörningar överlämnades 2023 till Socialstyrelsen. Under 2024 har SBU gjort en mindre uppdatering av underlaget och efter en remissperiod publicerade Socialstyrelsen riktlinjerna i december 2024. Under året har SBU även inlett samarbete med Socialstyrelsen med syfte att ta fram kunskapsunderlag till nationella riktlinjer för palliativ vård, ett arbete som för SBU inneburit omfattande metodstöd och förarbete. Arbetet kommer att fortsätta under 2025. Även inom regeringsuppdraget att ta fram en nationell strategi och nationellt kunskapsstöd inom allergiområdet har SBU påbörjat arbetet med att ta fram kunskapsunderlag till nationella riktlinjer inom

området. Även här kommer arbetet fortgå under 2025.

Patient- och brukarsamverkan

Samverkan och dialog med patienter, brukare och närstående är en viktig del av SBU:s arbete för att få så relevanta rapporter som möjligt. Olika typer av samverkan eller dialoger förekommer i många av SBU:s projekt. Samverkan anpassas efter projektens behov och syfte och har därför olika form och omfattning. SBU ingår även i det myndighetsgemensamma nätverket för erfarenhetsutbyte och brukarinvolvering som är knutet till Rådet för styrning med kunskap.

Här nedan beskrivs den patient- och brukarsamverkan inom SBU:s projekt som avslutats under 2024 samt eventuell övrig samverkan som skett utanför specifika projekt:

Behandling och sociala stödinsatser vid samsjuklighet mellan beroende och andra psykiatriska tillstånd

Inom ramen för det pågående projektet har en delrapport gällande läkemedelsbehandling publicerats 2024. Till projektet finns en referensgrupp där representanter för Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka), Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) och brukarinflytandesamordnare (BISAM) ingår. Referensgruppen har träffats vid tre tillfällen under arbetet med delrapporten om effekter av läkemedel. Brukarrepresentanterna har getts möjlighet att kommentera och ge synpunkter på allt från planeringsskedet till slutligt manus och har även bidragit till spridning av rapporten.

¹² FoU, Forsknings- och utvecklingsavdelningar.

Förebygga självskadebeteende och suicidförsök hos barn och ungdomar – effekter av riktade interventioner

Representanter från organisationerna SHEDO (Self harm and eating disorder organisation) och Spes (Riksförbundet för SuicidPrevention och EfterlevandeStöd) bidrog med synpunkter i tidigt skede på projektets inriktning. De inbjöds också till en fysisk workshop om etiska aspekter; två deltagare från Spes deltog fysiskt och SHEDO lämnade skriftliga synpunkter.

Icke-medicinska åtgärder för att minska smittspridning vid pandemier

Svenska Covid-föreningen lämnade synpunkter på projektplanen efter inbjudan av SBU.

Insatser vid postcovid och andra närliggande tillstånd och syndrom – en kartläggning

SBU:s projektgrupp förde dialog och hade möten med representanter från patient- och brukarföreningarna Svenska Covid-föreningen, Riksförbundet för ME-patienter och SANE – Förbundet autoimmuna encefaliter med psykiatrisk presentation.

Förberedelser inför HTA-förordningen

Inom ramen för SBU:s förberedande arbete inför tillämpningen av EU:s HTA-förordning har SBU erbjudit heldagsutbildningar för relevanta patient- och brukarföreningar. Ett särskilt fokus har varit på föreningar inom onkologi- och ATMP-området (avancerade terapiläkemedel) eftersom dessa områden har prioriterats för det EU-gemensamma utvärde-

ringsarbetet under 2025. Utbildningen har främst handlat om vad HTA är samt vad förordningen innebär, samt även diskussioner kring hur patientföreningar skulle kunna ge inspel på det nationella PICO¹³ som ska återkopplas på alla projekt som startas inom regleringen.

Samverkan inom ramen för socialtjänstområdet

Förutom myndighetens aktiva engagemang i Partnerskapet för kunskapsstyrning inom socialtjänsten har SBU regelbunden kontakt med Socialstyrelsens avdelning för kunskapsstyrning inom socialtjänst samt med Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF). Under 2024 har SBU inlett en närmare dialog och samverkan med Myndigheten för delaktighet (MFD) och Folkhälsomyndigheten. SBU har även haft regelbunden kontakt med Forte inom ramen för deras nationella program för tillämpad välfärdsforskning. Likaså har SBU engagerat sig i nätverket Nationell myndighetssamverkan och kunskapsutbyte för kvinnofrid (NCK) samt nätverket för Barn och unga i organiserad brottslighet (Bob).

Genom tät dialog och samarbete med aktörer på nationell, regional och lokal nivå har SBU fått fördjupad kännedom om förutsättningar och behov inom socialtjänsten. SBU har därför styrt och prioriterat det interna arbetet till att bli mer ändamålsenligt och effektivt, i linje med övrigt arbete som pågår i landet.

¹³ PICO, det strukturerade formatet för frågeställningar om effekt: Population, Intervention, Jämförelse (eng. Control), Utfall (eng. Outcome).

Internationellt arbete

Enligt SBU:s instruktion ska myndigheten vara kontaktmyndighet i internationella frågor som rör utvärdering av medicinska metoder och stödja såväl det europeiska samarbetet som övrigt internationellt samarbete. Under våren anordnade SBU en nordisk konferens med fokus på förebyggande av ungdomskriminalitet, med utgångspunkt i en tidigare publicerad rapport. SBU har deltagit aktivt i genomförandet av HTA-förordningen, både nationellt och på EU-nivå, och fortsätter förberedelserna inför kommande EU-gemensamma utvärderingar. Nätverket INSIA har fortsatt att utvecklas och i år har stort fokus legat på kommunikationsinsatser.

SBU ordnade nordisk konferens om ungdomskriminalitet

Under 2024 då Sverige stod ordförande för Nordiska ministerrådet anordnade SBU en nordisk konferens¹⁴ kring de utmaningar som ungdomsbrottsligheten i Norden medför, och vilka möjligheter som finns att hantera dessa med stöd av bästa tillgängliga kunskap. Ett underlag för diskussionerna utgjordes av SBU:s kartläggning *Nationella kunskapsammansättningar om metoder och insatser för att förebygga ungdomskriminalitet* som publicerats i december 2023. Inbjudna var tjänstemän från de nordiska ländernas regeringsdepartement och kunskapsmyndigheter samt andra beslutsfattare på nationell och regional nivå som arbetar med utveckling, utvärdering och spridning av kunskapsbaserade insatser inom det sociala området. Cirka 60 personer deltog fysiskt på plats i Stockholm och över 140 digitalt. SBU:s konferens var ett steg mot att samordna insatser och utbyta bästa praxis för att bekämpa ungdomskriminalitet över nationsgränserna.

Nordisk samverkan

Under 2024 deltog SBU i två möten med de nordiska HTA-organisationerna, varav SBU stod värd för det ena. Vid dessa möten utbytte deltagarna information, erfaren-

heter och utmaningar från respektive lands pågående arbete med anpassning till den nya HTA-förordningen för EU-gemensam utvärdering av medicinsk teknik. Nätverket The Nordic HTA Network har formaliserats och gemensamma referensramar har utformats. Särskilt fokus för de närmaste åren kommer att vara på att identifiera potentiella samarbetsmöjligheter, underlätta användningen av varandras utvärderingar och på att systematisera ett digitalt kunskapsutbyte i form av seminarier.

SBU är fortsatt engagerat i det nordiska GRADE-nätverket och ingår i styrgruppen samt förvaltar nätverkets webbplats¹⁵. Nätverket startades 2022 som ett skandinaviskt samarbete med syfte att på olika sätt stödja tillämpningen av GRADE-systemet i Skandinavien. Under 2024 utvidgades nätverket till ett nordiskt samarbete och omfattar nu medlemmar från systerorganisationer i Sverige, Norge, Danmark och Finland.

Europeisk samverkan

SBU är medlem i Heads of Agencies Group (HAG), det europeiska nätverk av myndighetschefer för organisationer som ansvarar för medicinsk utvärdering. Under 2024 har tre möten med HAG ägt rum, dessa fokuserade på förberedelser och organisering av samarbetsformer inför att HTA-förordningen ska implementeras.

¹⁴ Konferensen Youth crime matters: Knowledge based methods to prevent juvenile delinquency in the Nordic countries.

¹⁵ www.nordicgradenetwork.org

Andra frågor var bland annat eventuellt samarbete kring digital medicinteknik och hälsoappar, skapandet av ett konsortium samt den kommande, nya europeiska läkemedelslagen.

SBU deltog vid konferensen Global Evidence Summit i september i Prag där flera av myndighetens medarbetare medverkade. SBU var även på plats under konferensen Information Retrieval Meeting, anordnad av HTA-organisationen IQWIG¹⁶, i Köln, Tyskland. Före denna konferens deltog SBU i ett informellt möte för informationsspecialister inom HTA, med fokus på pågående metodutvecklingsprojekt. SBU:s informationsspecialister har under året haft informella möten med IQWIG:s informationsspecialister, samt hållit i presentationer för informationsspecialister och bibliotekarier på Folkhälseinstitutet i Norge.

Från och med augusti 2024 ingår en medarbetare från SBU i en rådgivande metodgrupp vid EU:s smittskyddsmyndighet European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Gruppen

har i uppdrag att stödja metodutvecklingen för vetenskapliga kunskapssammanställningar inom folkhälsoområdet, med särskilt fokus på smittskydd.

Förberedelser inför tillämpningen av HTA-förordningen

Under 2024 har SBU följt den rättsliga utvecklingen i EU, särskilt genomförandet av HTA-förordningen som trädde i kraft i januari 2022 och som ska börja tillämpas i januari 2025. Med den nya EU-förordningen kommer kliniska granskningar, rådgivning och utvärderingar av behandlingar för medicinsk teknik att genomföras gemensamt på EU-nivå.

Under våren utsågs dessutom SBU att, tillsammans med tillsammans med Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV), representera Sverige i den samordningsgrupp som på EU-nivå beslutar om de kommande EU-gemensamma utvärderingarna om läkemedel och viss medicinteknik.

SBU har deltagit aktivt i utformningen av förordningen, och med förberedelserna inför de EU-gemensamma kliniska utvärderingarna av relativ effekt (Joint Clinical Assessment, JCA). Myndighetens arbete har dels skett på nationell nivå genom

¹⁶ Institut für Qualität und Wirtschaftlichkeit im Gesundheitswesen.

regeringens uppdrag till SBU, Läkemedelsverket och TLV att skapa en samverkansarena som säkerställer ett effektivt arbete vid genomförande av förordningen (läs om uppdraget på sida 16), dels genom deltagande i förberedelsearbetet på EU-nivå. Det gäller framför allt arbete inom HTA-förordningens samordningsgrupp och dess olika arbetsgrupper, samt inom den så kallade genomförandekommittén. SBU deltar även i arbetsgruppen som kommer att bidra med gemensamma utvärderingar samt i den grupp som arbetar med metodik.

Internationellt nätverk inom det sociala området

SBU:s arbete med att utveckla och stödja det internationella nätverket inom social utvärdering (the International Network of Social Intervention Assessment, INSIA) har fortgått under 2024 (läs om SBU:s uppdrag på sida 15). INSIA fungerar som en plattform för internationella aktörer med liknande uppdrag som tillsammans tillgängliggör och utvecklar kunskapsbaserade metoder för socialtjänsten. SBU ingår i styrelsen och ansvarar för sekretariatet. Åtta organisationer är medlemmar och ordförandeskapet innehas för närvarande av norska Folkehelseinstituttet. SBU arrangerade nätverkets andra fysiska medlemsmöte som hölls i anslutning till Global Evidence Summit i Prag i september 2024. SBU leder även den arbetsgrupp inom nätverket som fokuserar på ekonomiska aspekter.

Övriga internationella nätverk och organisationer

SBU är medlem i det internationella nätverket International Network of Agencies for Health Technology Assessment (INAHTA) för offentligt finansierade organisationer som gör medicinska utvärderingar. INAHTA har 53 medlemsorganisationer från 34 länder. Nätverket syftar till att dela erfarenheter och kunskap

mellan dess medlemmar samt att sprida det arbete som utförs i INAHTA. Under 2024 har medarbetare från SBU deltagit i styrelsen samt i fyra utbildningsgrupper. SBU leder en av dessa utbildningsgrupper, en grupp med fokus på brukarsamverkan. SBU deltar dessutom i grupperna för miljömässig hållbarhet, kvalitativa metoder samt Real World data (användandet av data som genererats utanför strikta forskningsstudier, till exempel register).

Utöver detta är myndigheten även medlem i den vetenskapliga föreningen Health Technology Assessment international (HTAi), samt är fortsatt svensk fokuspunkt för Världshälsoorganisationen (WHO) avseende HTA. SBU fortsätter att vara stödande medlem i den internationella organisationen EViR (Ensuring Value in Research) genom ett löpande arbete med vetenskapliga kunskapsluckor.

TABELL 1.6 **Totala kostnader för internationellt arbete, tkr.**

	2024	2023	2022
INAHTA	664	904	588
INSIA	2 682	2 608	3 067
HTAR	4 331	–	–
Övrigt internationellt arbete	2 123	3 530	2 253
SUMMA	9 800	7 042	5 908

Beloppen inkluderar direkta kostnader, fördelade lönekostnader och schablonmässigt fördelade kostnader (indirekta kostnader).

Vetenskapliga kunskapsluckor

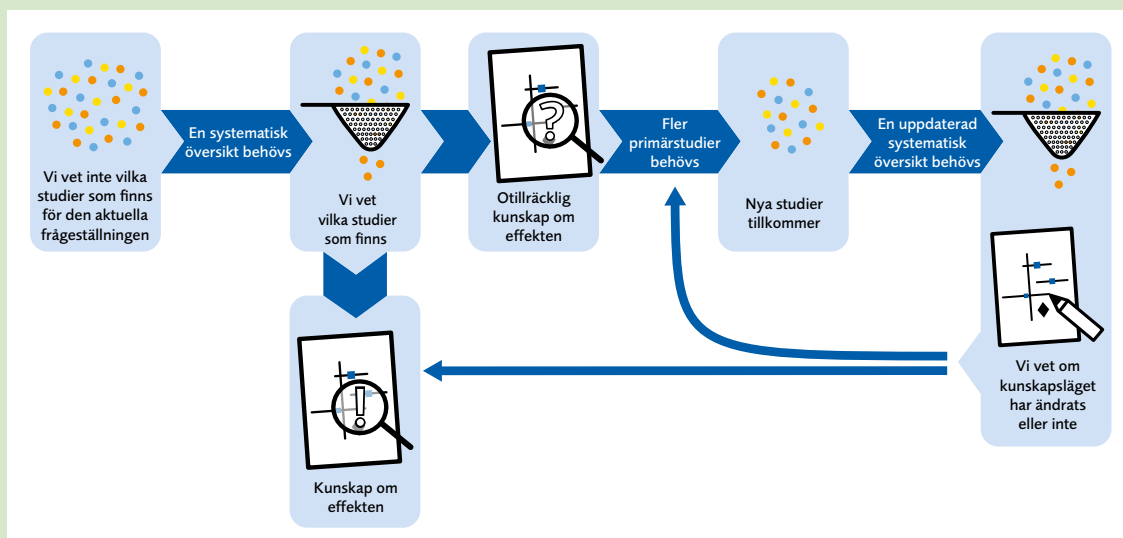
För att synliggöra de behandlingar och insatser där det behövs mer forskning om effekter listar SBU vetenskapliga kunskapsluckor. Dessa kan ge vägledning i val av fortsatt forskning och kan beaktas vid tilldelning av nya forskningsmedel. Genom arbetet med kunskapsluckor lyfter SBU etiska och ekonomiska konsekvenser av att forskning ibland inte är användbar. För att öka nyttan av forskningsmedel och praktiska forskning krävs såväl olika åtgärder som samverkan mellan flera aktörer. De centrala aktörerna är de som i slutänden påverkas av de olika aktiviteterna; brukare, patienter, närstående och yrkesverksamma.

FAKTARUTA 1.3 Vad är en vetenskaplig kunskapslucka enligt SBU:s modell?

En vetenskaplig kunskapslucka innebär att det saknas evidens för vilken sammanvägd effekt en metod eller insats har, dvs. kunskap från en systematisk översikt. Baserat på vilken forskning som behövs för att fylla luckan finns tre typer av vetenskapliga kunskapsluckor enligt SBU:s modell*:

- **En systematisk översikt** behövs när vi inte vet vilka studier som finns och därmed inte den sammanvägda effekten. De primärstudier som eventuellt finns behöver identifieras, granskas och vägas samman i en systematisk översikt för att kunskapsläget ska kunna fastställas.
- **Fler primärstudier behövs** när en tillförlitlig systematisk översikt visar att det är osäkert vilken den sammanvägda effekten är. Det kan bero på att det saknas studier, att studierna har bedömts ha hög risk för systematiska fel, är för få, för små eller visar motsägande resultat (tillförlitligheten hos den sammanvägda effekten är mycket låg, till exempel enligt GRADE).
- **En uppdaterad systematisk översikt** behövs när det tidigare gjorts en systematisk översikt som visar att primärstudier behövs, och det finns skäl att tro att nya studier har tillkommit som möjligen kan ändra kunskapsläget.

* För att en vetenskaplig kunskapslucka ska läggas in i SBU:s databas krävs att metoden eller insatsen används i Sverige, eller bedöms kunna bli aktuell för användning inom en snar framtid.

Identifiering och prioritering av vetenskapliga kunskapsluckor

SBU synliggör identifierade vetenskapliga kunskapsluckor i en databas. Databasen är en tjänst för forskare och forskningsfinansiärer, där de kan ta del av var det behövs mer praktisk forskning eller sammanställd vetenskaplig kunskap. Under 2024 har kunskapsluckor identifierats utifrån tjugo publikationer från SBU, tio publikationer från regionala och lokala enheter för medicinsk utvärdering samt ett kunskapsstöd och tre nationella riktlinjer från Socialstyrelsen. Det är 31 kunskapsluckor som uppdaterats och ersatt ett antal tidigare publicerade kunskapsluckor (2023: 20 st., 2022: 65 st.). Tre kunskapsluckor konstaterades vara fyllda (2023: 0 st., 2022: 5 st.). Vid årets slut fanns i SBU:s databas 3 688 vetenskapliga kunskapsluckor på svenska (2023: 3 521 st., 2022: 2 988 st.) och 295 vetenskapliga kunskapsluckor på engelska (2023: 253 st., 2022: 161 st.).

SBU har inlett ett utvecklingsarbete tillsammans med den nationella arbetsgruppen för forskning och life science, inom det nationella systemet för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård. Syftet är att ta fram en process för hur kunskapsluckor som har identifierats inom de nationella programområdena skulle kunna förmedlas till SBU och publiceras i SBU:s databas.

Det är av stor vikt att de som berörs av forskningen får uttrycka vilken forskning de tycker är viktig. Om forskning riktas mot icke prioriterade frågor innebär det att nyttan inte är maximal och inte resulterar i den efterfrågade kunskapen. Syftet med SBU:s prioriteringsprojekt är att hjälpa forskare och forskningsfinansiärer att satsa på det som patienter, brukare och professionen vill ha klarhet i. SBU använder sig av en metodik framtagen av den brittiska organisationen James Lind Alliance. Den innebär att de som berörs av ett visst

tillstånd, deras närstående samt involverad profession, tillsammans inventerar och prioriterar bland vetenskapliga kunskapsluckor. Under 2024 har en artikel publicerats¹⁷ i tidskriften *BMJ Mental Health* som redogör för resultaten från SBU:s rapport *Prioritering av forskningsfrågor inom vård och stöd vid allvarliga psykiska sjukdomar och tillstånd* (publicerad 2023). Rapportens resultat har också presenterats för Forte under året.

Det är viktigt att forskningen fokuserar på relevanta utfall och att samma utfall används i olika studier så att resultaten kan vägas samman. För att bidra till detta kan de som berörs av ett visst tillstånd, tillsammans med forskare och profession, komma överens om vilka utfall i ett visst område som är de viktigaste att ta med i forskningsstudier. Dessa är så kallade prioriterade utfall (eng. core outcome set). Under året har en vetenskaplig artikel publicerats¹⁸ i tidskriften *Journal of Sexual Medicine* för SBU:s rapport *Prioriterade utfall för behandlingsstudier gällande provocerad vulvodyni (vestibulit)* från 2023, där prioriterade utfall tagits fram för behandlingsstudier inom provocerad vulvodyni.

Praktisk forskning och samverkan med forskningsfinansiärer

SBU har under året ingått med en representant i Fortes referensgrupp inom området psykisk hälsa. Referensgruppen är knuten till arbetet med den strategiska agendan för det tioåriga programmet Nationellt forskningsprogram om psykisk hälsa. SBU har även en representant i Formas råd för evidensbaserad miljöanalys, vilket är ett styrande organ för arbetet med Formas systematiska forskningssammanställningar

¹⁷ Se artikel på <https://mentalhealth.bmj.com/content/27/1/e301082>

¹⁸ Se artikel på https://academic.oup.com/jsm/article/21/6/556/7632953#google_vignette

och har till uppgift att besluta vilka sammanställningar av miljöforskning som Formas ska genomföra, samt fastställer slutsatserna i rapporterna.

Interaktiva kartor som stöd för överblick och prioritering av forskning

SBU arbetar med interaktiva kartor som är en visuell presentation av de vetenskapliga publikationer som inkluderats inom ett projekt. Kartorna går att filtrera utifrån publikationernas innehåll. De ringar in områden där det finns kunskap och visar samtidigt var säker kunskap saknas, det vill säga var det finns vetenskapliga kunskapsluckor. Kartorna har särskild relevans för forskare och forskningsfinansiärer inom området och kan bland annat användas som utgångspunkt för prioritering av forskningsfrågor.

Det sker ett löpande utvecklingsarbete på SBU med interaktiva kartor, som med tiden har kommit att omfatta allt fler av SBU:s olika typer av publikationer. Under år 2024 har sju interaktiva kartor publicerats:

- *Nationella kunskapssammanställningar om metoder och insatser för att förebygga ungdomskriminalitet*
- *Insatser vid postcovid och andra närliggande tillstånd och syndrom*
- *Psykisk hälsa hos personer som har eller upplever besvär med munhälsa*
- *Interventioner från psykiatri och primärvården som kan förbättra munhälsa*
- *Munhälsa hos personer med psykisk ohälsa*
- *Interventioner från tandvården som kan förbättra psykisk hälsa*
- *Icke-medicinska åtgärder för att minska smittspridning vid pandemier*

Arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom

Enligt förordning (2007:1233) med instruktion för SBU ska myndigheten systematiskt sammanställa kunskap om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom. Huvudmottagare av rapporterna är Försäkringskassan som använder underlagen vid bedömning av arbetsskadeärenden. Myndigheterna för en nära dialog för att rapporterna som tas fram ska vara användbara och anpassade efter Försäkringskassans behov.

I instruktionen för SBU ingår sedan 2018 att systematiskt sammanställa kunskap om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom. SBU har haft motsvarande uppdrag sedan 2011. Underlagen ska användas för bedömning av arbetsskador och huvudmottagare av rapporterna är Försäkringskassan. Myndigheterna har därför en nära dialog för att de ämnen som SBU väljer för rapporterna ska ha hög relevans. I dialogen ingår även att undersöka möjligheter att använda olika typer av kunskapssammanställningar för att SBU snabbare ska kunna bistå med underlag, och att anpassa struktur och utformningen av rapporterna för att de ska vara så användbara som möjligt. SBU har även fortsatt dialog med Försäkringskassan om behov och möjligheter att uppdatera SBU:s äldre kunskapssammanställningar inom arbetsmiljöområdet.

Under 2024 har SBU arbetat med att slutföra en utvärdering av arbetsmiljöns betydelse för kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL), som beräknas publiceras under våren 2025. Utvärderingen har en

bred ansats för att på en övergripande nivå belysa sambandet mellan de många olika typerna av luftburna exponeringar som förekommer i olika arbetsmiljöer och KOL.

Myndigheten har under 2024 publicerat en SBU Kommenterar (Exponering för sensibiliserande ämnen i arbetsmiljön och koppling till allergisk astma) utifrån en paraplyöversikt¹⁹ för att belysa kunskapsläget inom området. Översikten som SBU sammanfattade och kommenterade har som frågeställning vilken samlad evidens det finns i systematiska översikter för samband mellan sensibiliserande exponeringar²⁰ i arbetsmiljön och utveckling av allergisk astma.

¹⁹ The Relationship Between Potential Occupational Sensitizing Exposures and Asthma: An Overview of Systematic Reviews. Publicerad i *Annals of Work Exposures and Health*, 2023.

²⁰ Sensibilisering sker när immunsystemet utsätts för en substans, eller allergen, som kroppen uppfattar som skadligt eller främmande.

Personal och kompetensförsörjning

Under 2024 har SBU fortsatt arbetet med att säkerställa en hållbar arbetsmiljö och en kompetent och engagerad arbetsstyrka. Arbetet har bestått av satsningar på både arbetsmiljö och strategisk kompetensutveckling genom rekryteringar och kunskaps-höjande insatser. Den organisationsöversyn som SBU har genomfört under året har haft en hög grad av medarbetardelaktighet och ett nytt samverkansavtal har tagits fram. Sammantaget bidrar dessa insatser till ett av SBU:s övergripande mål; att vara en attraktiv arbetsgivare och en lärande organisation, där alla tar ansvar för helheten och värnar en hållbar arbetsmiljö.

SBU:s personal

Vid årets slut hade SBU totalt 93 anställda, varav 76 kvinnor och 17 män (se Figur 1.4). Medelåldern på SBU var för männen 54 år och för kvinnor 50 år (se Figur 1.5). Under 2024 har det gjorts ett flertal ersättningsrekryteringar och SBU har anställt sju nya medarbetare. Av de nyanställda blev femton tillsvidareanställda och två visstidsanställda. Under året har elva personer avslutat sin anställning på SBU och gått vidare till annan anställning (2023: 7 st., 2022: 6 st.). Vid årets slut var fyra medarbetare tjänstlediga för provanställning på annan myndighet.

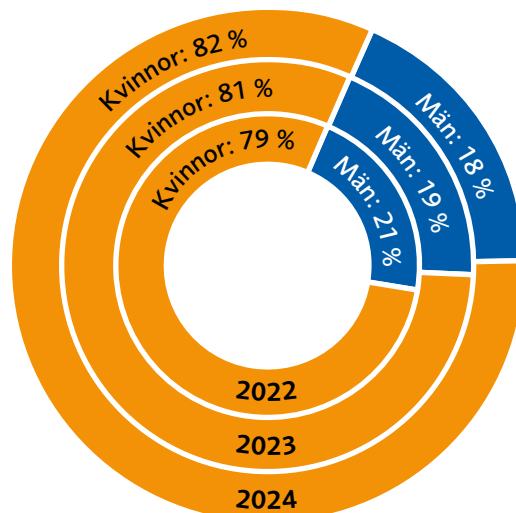
Kompetensutveckling

Medarbetarnas engagemang och kompetens utgör kärnan i SBU:s verksamhet. I myndighetens uppgift att sammanställa och utvärdera vetenskaplig evidens inom vård, omsorg och socialtjänst krävs inte bara sakkunskap inom SBU:s sakområden utan även expertis inom bland annat vetenskaplig metod, statistik, hälsoekonomi och vetenskaplig informationsförsörjning. Inte minst finns ett stort behov av att SBU utvecklas i takt med en föränderlig omvärld som präglas av till exempel digitalisering, utvecklingen inom artificiell intelligens (AI) och vad

krav på informationssäkerhet innebär för myndigheten.

För att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning har flera områden stått i fokus under 2024. Särskild satsning har gjorts på kompetensutveckling inom vetenskaplig metod, systematiska översikter och digitalisering, bland annat genom nya digitala verktyg och deltagande i internationella konferenser såsom Global Evidence Summit i Prag. SBU:s medarbetare har genom aktiviteter under året fått ökad

FIGUR 1.4 Fördelning kvinnor och män vid utgången av 2024 jämfört med 2023 och 2022.

kunskap om frågor som rör beredskap och säkerhet inklusive informationssäkerhet. Exempelvis fokuserade årets personalkonferens bland annat på frågor som rör beredskap för kriser inklusive scenarionövningar. Ett annat exempel är introduktionsprogrammet för nyanställda som under 2024 utvidgades med en föreläsning om informationssäkerhet.

Därtill har kunskapshöjande satsningar genomförts inom området statlig värdegrund med en föreläsning om den statliga värdegrundens roll och dess sex principer, samt en diskussion om värdegrundsfrågor. Dessutom uppmärksammades den internationella antikorrupsionsdagen med dilemmadiskussioner om korrupsion.

Medarbetarsamtalets form och innehåll har även utvecklats med syfte att uppnå en starkare koppling till myndighetens strategi avseende kompetensutveckling och arbetsmiljö.

Arbetsmiljö och samverkan

SBU har under året lagt stor vikt vid att utveckla myndighetens interna samverkan och ett nytt samverkansavtal har tagits fram

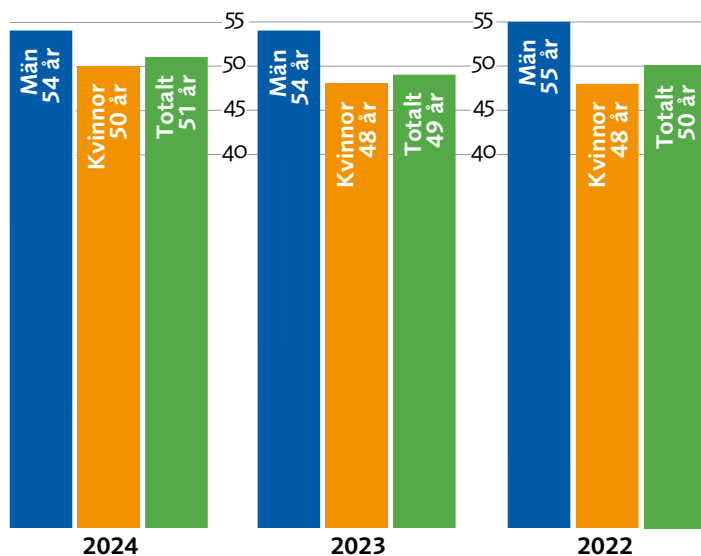
för att öka organisatorisk samhörighet och effektivitet.

SBU har också prioriterat medarbetarnas fysiska och psykiska hälsa genom att inleda ett förbättringsarbete av rutiner för rehabilitering, riskbedömningar och skyddsronder. Dessutom har SBU ingått nytt avtal med ny företagshälsovård där rutiner anpassats för att stärka stöd och hållbarhet i arbetsmiljön. Därtill har utbildning i hjärt-lungräddning (HLR) erbjudits vilket stärker både säkerheten och trivseln på arbetsplatsen.

Organisationsöversyn

För att möta framtidens krav och säkerställa en ändamålsenlig struktur har SBU genomfört en omfattande organisationsöversyn, präglad av medarbetardelaktighet. Genom dialogstugor, medarbetarenkäter och intervjuer med chefer, medarbetare och fackliga representanter har förbättringsområden identifierats. Dessa tas vidare till den kommande organisationsförändringen som inleds under 2025. Det här arbetet lägger grunden för en mer effektiv och hållbar organisation som ska stärka SBU:s kapacitet att nå sina mål.

FIGUR 1.5 Medelålder för anställda vid utgången av 2024 jämfört med 2023 och 2022.

Medarbetarupplevelser och förbättringspotential

Den informationsinhämtning från medarbetare som genomförts inom arbetet med organisationsöversynen visar att arbetsplatsen präglas av högt engagemang, trivsel och stolthet över det samhällsviktiga uppdraget. Särskilt uppskattas det stora mandatet att driva projekt och SBU:s metodiska arbetssätt, som främjar innovation och samarbete. De områden för förbättring som uppmärksammats är bland annat intern kommunikation, förståelse för den digitala utvecklingens betydelse i den dagliga driften samt samverkan.

Miljöledningsarbete och internrevision

På SBU finns sedan länge en grupp med syfte att bedriva det praktiska och löpande arbetet med SBU:s systematiska miljöledningsarbete enligt miljöledningsfördningen (2009:907). Under 2024 har myndigheten tagit fram ett direktiv för att tydliggöra och beskriva gruppens uppdrag, uppgifter och ansvar. Direktivet var ett resultat från myndighetens interna miljörevision år 2023, som bland annat rekommenderade ett tydliggörande av ansvarsfördelning.

Den interna miljörevision som genomfördes på myndigheten under 2024 fokuserade på upphandling och inköp, samt utbildning och kunskap hos medarbetare. Revisionen visade att SBU i högre grad än tidigare köper in miljömärkt frukt och kontorsmaterial, samt tydligare märkning om bra miljöval på sådana produkter. Vad gäller utbildning och kunskap rekommenderade den interna miljörevisorn bland annat att nyanställda ska introduceras i miljöledningsarbetet, vilket har resulterat i att introduktionsprogrammet för nyanställda har uppdaterats och byggts ut 2024.

Sammanfattning och framtidsutsikter

Generellt är möjligheterna till rekrytering inom SBU:s verksamhetsområde mycket god och myndigheten har under året arbetat proaktivt med kompetensförsörjning, både vad gäller ersättningsrekrytering och utökning av tjänster på grund av ökat antal uppdrag från regeringen. SBU har dock haft svårare att rekrytera kompetens till förvaltningen vad gäller ekonomifunktionen, vilket har påverkat myndighetens möjligheter att utveckla ekonomistyrningen. En utmaning under hösten har varit att rekrytera en controller med statlig erfarenhet och med rätt kompetens, vilket har gjort att myndigheten under den pågående rekryteringen anlitat ekonomikonstult och tagit extra stöd från Statens servicecenter.

På grund av utmaningen med att möta omvärldens ökade krav på IT-säkerhet och informations säkerhet genomförde SBU en nulägesanalys av IT-verksamheten under 2024. Genom analysen identifierades behov av att utöka IT-enheten både med kompetens och resurser under 2025.

SBU har under 2024 gjort framsteg inom personalutveckling, arbetsmiljö och organisatorisk effektivitet. Myndigheten har engagerade medarbetare och en kultur som främjar lärande, samarbete och ansvarstagande. Från och med 2025 fortsätter satsningarna på rekrytering, vidareutveckling av organisationsstruktur och effektiva arbetssätt i syfte att ytterligare stärka SBU:s kapacitet att leverera högkvalitativ vetenskaplig kunskap för en bättre hälsa och välfärd.

Myndighetens interna utveckling och kvalitetssäkring

SBU arbetar kontinuerligt med interna processer och med frågor som rör vetenskaplig metod, i enlighet med ett av SBU:s övergripande mål; att vara effektiva och kontinuerligt utveckla arbetssätt inom både kärnverksamhet och förvaltning. Under 2024 har SBU drivit projekt för att bland annat utveckla arbetet med SBU:s vetenskapliga informationsförsörjning. En ny arbetsgrupp har inrättats för att stödja fortsatt digitalisering och användandet av digitala verktyg som stöd i projektarbetet har ökat. Det pågående utvecklingsarbetet med verksamhetsstyrning har stärkts ytterligare parallellt med att myndigheten har färdigställt sin strategi för åren 2024–2028.

Kvalitetssäkring och metodstöd

På SBU finns en intern, rådgivande grupp för kvalitetssäkring av myndighetens produkter och metoder. Kvalitetssäkringsgruppen har under året arbetat fram nya riktlinjer för när och hur i de interna projektprocesserna som gruppen bäst nyttjas för att säkerställa effektiva arbetssätt och samtidigt högsta möjliga kvalitet på myndighetens rapporter.

SBU har också en intern metodgrupp som arbetar med utvecklingsfrågor som rör vetenskaplig metod. I gruppens arbete ingår att anordna metodinriktade seminarier och workshops för anställda på myndigheten. Metodgruppen har under 2024 bland annat anordnat välbesökta seminarier om forskningsintegritet och så kallade *mixed methods* (en kombination av både kvantitativ och kvalitativ forskningsmetodik). Aktuell metodutveckling vid myndigheten har även förts vidare till SBU:s vetenskapliga råd och till HTA-nätverket.

Inom projekten på SBU används särskilda granskningsmallar för att undersöka risken för snedvridning i de inkluderade vetenskapliga artiklarna. Under 2024 har arbetet fortsatt med att göra nyöversättningar av de vanligast använda mallarna (mallar för randomiserade kontrollerade studier (RCT) och för icke-randomiserade

interventionsstudier). Dessa har också fått nyskrivna manualer och tillägg av nya screeningfrågor i syfte att effektivisera projektprocesserna. Även myndighetens hälsoekonomer har under året drivit ett större metodutvecklingsprojekt som syftat till att revidera SBU:s granskningsmallar för hälsoekonomiska studier. På SBU:s webbplats har dessa samlats i ett nytt gränssnitt till stöd för de externa användare som söker efter granskningsmallar.

SBU har fortsatt implementeringen av den nya mallen för mer kortfattade och begripliga sammanfattningar i rapporter som togs fram under 2023. Myndigheten har också utvecklat sitt arbete med engelskspråkiga sammanfattningar för internationella läsare.

Digitala verktyg som stöd för effektivitet och kvalitet

SBU har under året fortsatt att utveckla arbetssättet med digitala verktyg som stöd för effektivitet och kvalitet i myndighetens rapporter. Användandet av tidigare introducerade verktyg så som Covidence (ett webbaserat program som stödjer hanteringen av studier i en litteraturöversikt), har ökat ytterligare. Under 2024 användes det i 65 projekt (2023: 48 st., 2022: 35 st.). Det mer omfattande verktyget EPPI-reviewer

som testades 2023, används nu i två större projekt. Båda programmen har bidragit till bättre kontroll och därmed högre kvalitet i relevansgallring och kvalitetsbedömning av studier. Ytterligare ett verktyg som introducerats under året är NVivo, som stödjer analys av kvalitativa data, och som har använts i ett projekt.

För att stödja fortsatt digitalisering har SBU under 2024 inrättat en arbetsgrupp för användandet av digitala verktyg i projekten. Gruppen bevakar utvecklingen av nya verktyg, genomför riskanalys och kvalitetstestning av intressanta verktyg och följer även den internationella diskussionen om artificiell intelligens (AI) vid forskningssammanställning. SBU deltar också i det myndighetsgemensamma nätverket AI-forum under Rådet för styrning med kunskap för att på det sättet hålla sig uppdaterad och bidra till gemensam utveckling på området.

Vetenskaplig informationsförsörjning

SBU har under 2024 drivit ett antal utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla hur man arbetar med SBU:s vetenskapliga informationsförsörjning och litteratursökning. Myndighetens informationsspecialister har bland annat arbetat med forskningsintegritet och hur man kan stötta projektverksamheten praktiskt med att identifiera återkallade publikationer, kommentarer på publikationer samt identifiera oseriösa tidskrifter. Detta syftar till att minska risken för att tveksamma studier inkluderas i SBU:s rapporter. En publikationsdatabas innehållande samtliga publikationer som inkluderats i myndighetens rapporter de senaste åren har skapats. Publikationsdatabasen kan användas för att identifiera återkallade publikationer i SBU:s redan publicerade rapporter, men också vid framtagande av till exempel sökfiler.

Ett annat pågående metodutvecklingsprojekt syftar till att kartlägga i vilka databaser som forskning inom socialtjänstens område tillgängliggörs. Tanken med utvecklingsarbetet är att få mer kunskap om området och kunna effektivisera eller göra aktiva val gällande litteratursökningsarbetet.

Myndigheten har utvärderat verktyget RCT Classifier, som bygger på maskin-inlärning och som syftar till att särskilja RCT-studier från andra studier. SBU har också validerat ett antal filter som används för att identifiera studier med kvalitativ ansats. Syftet är att säkerställa att relevanta studier hittas i sökningen, samtidigt som träffmängderna blir mindre och därmed ger en arbetsbesparing.

Internationella kunskapsöversikter och utvärderingar

SBU granskar och tillgängliggör internationella kunskapsöversikter och utvärderingar (publikationstypen SBU Kommentarer), i syfte att sprida viktig forskning och förklara kunskapsläget om viktiga insatser och åtgärder som används inom hälso- och sjukvården och socialtjänstområdet. Under 2024 har process och format för hur SBU väljer ut och kommenterar dessa kunskapsöversikter utvecklats och effektiviserats för bättre relevans och målgruppsanpassning. Genom att förklara och nyansera komplexa forskningsresultat som redan finns publicerade kan dessa tillgängliggöras och spridas till bredare målgrupper, och därmed öka förståelsen av resultatens giltighet i ett svenskt sammanhang. Den nya arbetsprocessen har lett till flera publikationer med det nya formatet av SBU Kommentarer inom flera olika områden. Exempelvis som komplement inom andra större projekt, för att på ett tidseffektivt sätt lyfta fram viktig kunskap innan SBU:s slutliga rapport är färdigställd, eller för att snabbt ta fram kunskapsunderlag som till exempel Socialstyrelsen kan använda i

sitt arbete, eller för att lyfta specifika och omdebatterade frågor av betydelse för hälso- och sjukvården.

Utvecklingsarbete med styrning och organisation

Det pågående utvecklingsarbetet med verksamhetsstyrning, planering och uppföljning har under 2024 tagit ytterligare steg. Fokus ligger på ett mer effektivt arbetssätt med tydligare prioriteringar för bättre nyttjande av myndighetens resurser och för att möjliggöra bättre uppföljning av verksamhetens resultat. Under föregående år implementerades ett webbaserat system för verksamhetsstyrning (Stratsys) och under 2024 har myndigheten arbetat skarpt i systemet. Anpassningar av systemet efter SBU:s behov, kompetensutveckling för användarna och utveckling av ett effektivt arbetssätt har skett löpande under året.

Samtidigt som SBU har utvecklat arbetet med styrning och uppföljning av verksamheten har myndigheten färdigställt en långsiktig strategi för åren 2024–2028. Under hösten genomfördes även en organisationsöversyn, som utgångspunkt för en organisationsförändring 2025. Ett centralt syfte med organisationsförändringen är att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv organisation för att nå myndighetens vision: *Vetenskaplig grund ger bättre hälsa och välfärd.*

SBU:s insynsråd

Den 1 juli 2023 trädde en ändring (SFS 2023:293) i kraft av förordning (2007:1233) med instruktion för SBU. I och med ändringen infördes ett insynsråd till myndigheten och nio ledamöter förordnades av regeringen från och med den 18 januari 2024. SBU:s generaldirektör är ordförande i insynsrådet, som under det första året har sammanträtt tre gånger. Dessa möten har framför allt fokuserat på introduktion och presentation av myndighetens strategi, organisation och verksamhet, men även på verksamhetsuppföljning samt omvärldsspaning med framåtblick.

SBU:s vetenskapliga råd

SBU:s vetenskapliga råd består av 20 personer, inklusive ordförande och vice ordförande, och utses av generaldirektören. Ledamöternas kompetenser speglar de områden som ingår i SBU:s kunskapsunderlag (medicin, odontologi (munhälsa), socialt arbete, funktions-tillstånd- och funktionshinderområdet, arbetsmiljöområdet samt hälsoekonomi, etik och juridik). Det finns även hög kompetens avseende olika vetenskapliga ansatser. Det vetenskapliga rådets huvudsakliga uppgift är att ge råd inför beslut av generaldirektör eller avdelningschef. Under 2024 har SBU:s vetenskapliga råd träffats under tio tillfällen, samt fått en ny ordförande och vice ordförande.

Verksamhetens totala kostnader och intäkter

TABELL 1.8 Finansiering av verksamheten, anslag och externa medel under 2024, tkr.

	Ingående balans	Tillkommit 2024	Förbrukat 2024	Utgående balans
Anslag				
Anslag (NOT 11)	2 325	94 223	92 695	3 922
Uppdrag och projekt med externa medel				
Uppdrag inom kvinnors hälsa och förlossning	–	7 000	7 000	0
Uppdrag om kunskapsunderlag inom området psykisk ohälsa*	–	8 000	7 939	61
Internationellt nätverk för samarbete inom området social utvärdering*	–	1 000	898	102
Kunskapsläget avseende kommunal sjukvård	–	3 000	3 000	0
Stödja genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor*	–	2 000	1 725	275
Uppdrag att genomföra kunskapssammanställningar om alternativa metoder och arbetssätt till tvångsåtgärder	–	2 000	2 000	0
Uppdrag att förbättra förutsättningarna för fler placeringar i förstärkta familjehem och behandlingsfamiljer	–	2 000	2 000	0
Uppdrag att genomföra kunskapssammanställningar om alternativa metoder och arbetssätt till tvångsåtgärder	–	800	800	0
Uppdrag att ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga*	–	2 000	1 999	1
Metoder för att främja hälsa med fokus på fysisk aktivitet	–	1 000	1 000	0
Ta fram kunskapssam för att förbättra äldreomsorgen*	–	5 000	4 938	62
Uppdrag att ta fram förslag till en nationell strategi, handlingsplan och kunskapsunderlag inom allergiområdet*	–	1 500	1 413	87
Kunskapsläget för metoder som påstås förhindra, lindra, förkorta eller bota förkylningar	–	500	500	0
Utveckla en nationell modell för riskbedömning inom tandvården	–	1 250	1 250	0
Uppdrag att samordna det nationella arbetet med att genomföra den nya HTA-förordningen	–	2 000	2 000	0
EUnetHTA	91	–	–	91
INSIA nätverk	274	205	77	402
SUMMA	365	39 255	38 539	1 081
SUMMA	2 690	133 478	131 234	5 003

* Ej förbrukade bidrag, 588 tkr, kommer att återbetalas till Kammarkollegiet senast mars 2025.

Tabell 1.9 redovisar en samlad bild av kostnaderna för de senaste tre åren. I de redovisade beloppen ingår indirekta kostnader som för år 2024 utgör ett påslag med 75 procent.

TABELL 1.9 **Totala kostnader uppdelat på verksamhetens olika områden, tkr.**

	2024	2023	2022
Projektverksamhet	103 670	99 203	96 146
Informationsspridning	19 500	18 350	16 050
Internationellt arbete	9 800	7 042	5 908
SUMMA	132 970	124 595	118 104

Tabell 1.10 redovisar dels de direkta kostnaderna för respektive verksamhetsgren, dels de gemensamma kostnaderna (indirekta kostnader). De gemensamma kostnaderna har i tabellerna i tidigare avsnitt fördelats på verksamhetsgrenarna som ett schablonmässigt påslag som för år 2024 uppgår till 75 procent.

TABELL 1.10 **Direkta kostnader för respektive område samt gemensamma omfördelade kostnader (indirekta kostnader), tkr.**

	2024	2023	2022
Direkta kostnader			
Projektverksamhet	60 109	59 159	57 593
Informationsspridning	11 213	10 758	9 614
Internationellt arbete	4 577	3 324	3 539
SUMMA	75 898	73 241	70 747
Gemensamma kostnader			
Lokaler	9 190	9 099	8 097
Nämnd och vetenskapligt råd*	2 184	1 603	1 659
Insynsråd*	95	–	–
Kansli och gemensamt	45 602	40 652	37 601
SUMMA	57 072	51 354	47 357
SUMMA	132 970	124 595	118 104

* Nämnd har utgått 2024 och Insynsråd har tillkommit enligt beslut från regeringen.

TABELL 1.11 **Finansiering uppdelat på verksamhetens olika områden, tkr.**

	2024			2023			2022		
	Totalt	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Totalt	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Totalt	Intäkter av anslag	Övriga intäkter
Projektverksamhet	103 670	70 005	33 664	99 203	68 319	30 884	96 146	66 831	29 315
Kommunikation och spridning	19 500	19 500	0	18 350	18 182	168	16 050	15 962	88
Internationellt arbete	9 800	3 190	6 611	7 042	5 978	1 064	5 908	4 877	1 031
SUMMA	132 970	92 695	40 275	124 595	92 479	32 116	118 104	87 670	30 434

2 Ekonomisk redovisning

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Tkr	2024	2023	2022	2021	2020
Låneram					
Beviljad låneram	2 000	2 500	2 500	2 500	2 500
Utnyttjad låneram	1 138	819	797	917	1 425
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Beviljad kontokredit	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Maximalt utnyttjad kontokredit	-	-	-	-	-
Ränteintäkter	1 064	783	198	-	1
Räntekostnader	36	31	2	1	2
Avgiftsintäkter					
Totala avgiftsintäkter	189	3 109	1 235	985	1 562
Anslagskredit					
Beviljad anslagskredit 09 01 02 anslagspost 1	2 826	2 762	2 737	2 712	2 637
Utnyttjad anslagskredit	-	-	-	-	-
Anslagssparande					
Utgående överföringsbelopp	3 922	2 325	6 299	2 999	2 056
Personal					
Medelantalet anställda	89	86	88	88	87
Årsarbetskrafter	78	78	78	80	81
Driftskostnad per årsarbetskraft	1 701	1 598	1 507	1 427	1 334

Resultaträkning

Tkr	Not	2024	2023
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		92 696	92 479
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	189	3 109
Intäkter av bidrag	2	39 021	28 224
Finansiella intäkter	3	1 064	783
SUMMA		132 970	124 595
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-98 972	-90 209
Kostnader för lokaler		-9 273	-9 292
Övriga driftskostnader		-24 374	-24 754
Finansiella kostnader	5	-43	-54
Avskrivningar och nedskrivningar		-309	-285
SUMMA		-132 970	-124 595
VERKSAMHETSUTFALL		-	-
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING		-	-

Balansräkning

Tillgångar Tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	6	600	323
Datorer, maskiner, installationer m.m.	7	–	–
Inventarier, möbler m.m.	8	873	871
SUMMA		1 473	1 194
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter		1 551	949
Övriga kortfristiga fordringar	9	0	2
SUMMA		1 551	952
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	10	3 701	3 836
SUMMA		3 701	3 836
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	11	–3 322	–2 200
SUMMA		–3 322	–2 200
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	12	21 581	19 429
SUMMA		21 581	19 429
SUMMA TILLGÅNGAR		24 984	23 211
Kapital och skulder			
	Not	2024-12-31	2023-12-31
Myndighetskapital	13		
Statskapital	14	347	347
SUMMA		347	347
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	15	1 200	–
Övriga avsättningar	16	744	631
SUMMA		1 944	631
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	17	1 138	819
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		3 353	3 878
Leverantörsskulder		5 772	6 545
Övriga kortfristiga skulder	18	1 857	1 828
SUMMA		12 121	13 070
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	19	9 491	8 299
Oförbrukade bidrag		1 081	864
SUMMA		10 571	9 163
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		24 984	23 211

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, (belopp i tkr)

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg					
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering 1:2 ap 1	2 325	94 223	96 548	92 627	3 922

Villkor för anslag

Anslagsposten får användas för Statens beredning för medicinsk och social utvärderings förvaltningsutgifter.

Myndigheten visar ett överskott på 3,9 miljoner kronor vilket motsvarar ca 4 % av anslagstilldelning.

Överskottet beror till största delen på att myndigheten fick in en del uppdrag sent på året och att rekryteringar tar tid.

Redovisningsprinciper

SBU:s årsredovisning är upprättad i enlighet med Förordning om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag (2000:605), FÅB. SBU:s redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i Förordning om myndigheters bokföring (2000:606). Fakturor som understiger 50 tkr exklusive mervärdesskatt har inte bokförts som periodavgränsningsposter per 2024-12-31. Om inget annat anges redovisas beloppen i den ekonomiska redovisningen i tusentals kronor.

Omsättningstillgångar och skulder

Kundfordringar och övriga fordringar upptas till det belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga omsättningstillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärdet om inte annat anges i not. SBU har ett lager av färdigproducerade rapporter. De resurser som använts för att ta fram rapporterna kostnadsförs löpande.

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på över 20 tkr och en beräknad livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgång. Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden.

Tillämpade avskrivningstider är:

- 3 år för datorer (bärbara kostnadsförs vid anskaffningstillfället)
- 5 år för förbättringsutgifter på annans fastighet
- 5 år för maskiner, installationer med mera
- 7 år för övriga inventarier.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Den 1 januari 2009 trädde förändringar i anslagsförordningen (1996:1189) i kraft som innebär en övergång till kostnadmässig anslagsavräkning av förvaltningsutgifter. Semesterdagar som intjänats före 2009 avräknas från och med 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämelsen. Ingående balans för 2024, 126 tkr, har under året minskat med 57 tkr.

Noter

Resultaträkning

NOT 1. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Tkr	2024	2023
Övrig försäljning enligt §4 avgiftsförordningen		
Rapportförsäljning	–	1
Konsultuppdrag	76	3 020
Övriga intäkter	113	87
Avgifter enligt 15 § Avgiftsförordningen	–	1
SUMMA ÖVRIG AVGIFTS-BELAGD VERKSAMHET	189	3 109

Myndigheten har haft färre utlånade konsulter än tidigare år på grund av mindre efterfrågan.

NOT 2. Intäkter av bidrag

Tkr	2024	2023
Bidrag från statliga myndigheter	38 944	28 224
Övriga bidrag	77	–
SUMMA	39 021	28 224

Inomstatliga bidrag kommer från Kammarkollegiet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket.

Ökningen av statliga bidrag beror på att myndigheten fått utökade bidrag för verksamheten.

NOT 3. Finansiella intäkter

Tkr	2024	2023
Ränteintäkter på räntekontot i Riksgäldskontoret	1 064	783
Övriga finansiella intäkter	0	1
SUMMA	1 064	783

NOT 4. Kostnader för personal

Tkr	2024	2023
Lönekostnader exklusive avgifter	–57 946	–53 847
varav lön till Insynsråd, SBU:s vetenskapliga råd samt ej anställd personal*	–3 584	–3 298
Övriga kostnader för personal	–41 026	–36 363
varav lagstadgade arbetsgivaravgifter	–18 259	–16 651
varav premier, pensionskostnader	–19 355	–15 929
varav andra övriga personalkostnader	–3 412	–3 782
SUMMA	–98 972	–90 209

På grund av lönerrevision och fler antal anställda samt en ökad löneskuld ökar kostnaderna för personal.

* Nämnden avslutades under 2023 och ett insynsråd har tillkommit under 2024 enligt beslut från regeringen.

NOT 5. Finansiella kostnader

Tkr	2024	2023
Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	–36	–31
Räntekostnader på räntekonto i Riksgäldskontoret	–5	–14
Övriga finansiella kostnader	–1	–9
SUMMA	–43	–54

Balansräkning

NOT 6. Förbättringsutgifter på annans fastighet

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärde	712	378
Årets anskaffningar	446	307
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	–	–
Utgående anskaffningsvärde	1 158	684
Ingående anskaffningsvärde, pågående förbättringsutgifter	–	–
Pågående förbättringsutgifter, årets anskaffningsutgifter	446	28
Pågående förbättringsutgifter, årets aktiverade tillgångar	–446	–
Utgående anskaffningsvärde	0	28
Ingående ack avskrivningar	–389	–311
Årets avskrivningar	–169	–78
Korrigerigering av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	–	–
Utgående ack avskrivningar	–558	–389
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	600	323

NOT 7. Datorer, maskiner, installationer m.m.

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärde	188	188
Årets anskaffningar	–	–
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	–53	–
Utgående anskaffningsvärde	135	188
Ingående ack avskrivningar	–188	–188
Årets avskrivningar	–	–
Korrigerigering av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	53	–
Utgående ack avskrivningar	–135	–188
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	0	0

Not tillkommit då den saknades föregående år.

NOT 8. Inventarier, möbler m.m.

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Maskiner, inventarier		
Ingående anskaffningsvärde	4 021	4 100
Årets anskaffningar	141	–
Årets överföringar från pågående nyanläggningar	–	–78
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	–	–
Utgående anskaffningsvärde	4 162	4 021
Avskrivningar		
Ingående ack avskrivningar	–3 497	–3 290
Årets avskrivningar	–139	–207
Korrigerig av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	–	–
Utgående ack avskrivningar	–3 636	–3 497
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	526	524
Kulturtillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	347	295
Årets anskaffningar	–	52
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	–	–
Utgående anskaffningsvärde	347	347
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	873	871

Kulturtillgångar gäller inlån av konstverk från Statens konstråd och de skrivs inte av.

NOT 9. Övriga kortfristiga fordringar

Utfall på övriga kortfristiga fordringar 2023 består av fordringar hos anställda.

NOT 10. Förutbetalda kostnader

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda hyror	2 197	2 107
Förutbetalda kostnader	1 434	1 537
Övriga förutbetalda kostnader	70	192
SUMMA	3 701	3 836

NOT 11. Avräkning med statsverket

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	–2 325	–6 281
Redovisat mot anslag	92 627	92 482
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	–94 223	–92 070
Återbetalning av anslagsmedel	–	3 543
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	–3 922	–2 325
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	126	129
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	–57	–3
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	69	126
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Inbetalningar i icke-räntebelagt flöde	2 000	–
Utbetalningar i icke-räntebärande flöde	–1 470	–
Fordran på statens centralkonto	530	–
SUMMA AVRÄKNING MED STATSVERKET	–3 322	–2 200

Myndigheten har erhållit SCR i icke räntebärande flöde för innevarande år.

NOT 12. Kassa och bank

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	21 581	19 429
Utgående balans	21 581	19 429

NOT 13. Myndighetskapital

Myndighetskapitalet består enbart av statskapital vars värde är oförändrat mellan åren och därför redovisas inte någon specifikationstabell.

NOT 14. Statskapital

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Statskapital utan avkastningskrav avseende konst	347	295
Årets förändring statskapital utan avkastningskrav	–	52
Utgående balans	347	347

NOT 15. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Ingående avsättning	–	–
Årets pensionskostnad	1 200	–
Årets pensionsutbetalningar	–	–
Utgående balans	1 200	–

Avsättningen avser delpension som uppkommit under innevarande år.

NOT 16. Avsättningar

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Avsättning för lokalt aktivt omställningsarbete		
Ingående avsättning	631	480
Årets avsättning	114	151
Avräknade kostnader	–	–
SUMMA AVSÄTTNING FÖR LOKALT AKTIVT OMSTÄLLNINGSSARBETE	744	631
SUMMA AVSÄTTNINGAR	744	631

NOT 17. Lån i Riksgäldskontoret

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Ingående skuld	819	797
Lån upptagna under året	475	307
Årets amorteringar	–155	–285
SUMMA LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET	1 138	819
Beviljad låneram hos Riksgäldskontoret.	2 000	2 500

NOT 18. Övriga kortfristiga skulder

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Personalens källskatt	1 857	1 867
Övriga skulder	–	–39
SUMMA	1 857	1 828

NOT 19. Periodavgränsningsposter

Tkr	2024-12-31	2023-12-31
Upplupen semesterlöneskuld inklusive sociala avgifter	7 825	6 696
Upplupen löneskuld inklusive sociala avgifter	1 170	1 119
Övriga upplupna kostnader	495	484
SUMMA UPPLUPNA KOSTNADER	9 491	8 299
Oförbrukade bidrag inomstatliga	588	500
Oförbrukade bidrag utomstatliga	493	364
SUMMA OFÖRBRUKADE BIDRAG	1 081	864
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	10 571	9 163

Förväntad förbrukning av inomstatliga bidrag

	2024-12-31	2023-12-31
Inom tre månader	588	500
Mer än tre månader till ett år	–	–
Mer än ett år till tre	–	–
samt mer än tre år	–	–
SUMMA	588	500

Oförbrukat bidrag på 588 Tkr avser bidrag från Kammarkollegiet. Bidragen kommer att återbetalas till Kammarkollegiet inom tre månader.

Övriga tilläggsupplysningar

Anställdas frånvaro på grund av sjukdom

Grupp	2024	2023	2022
Total sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda arbetstiden	2,7 %	2,3 %	5,3 %
Kvinnor	3,3 %	2,7 %	6,2 %
Män	0,2 %	0,7 %	1,8 %
Anställda under 30 år	*	*	*
Anställda 30–49 år	3,6 %	1,7 %	3,3 %
Anställda över 49 år	2,0 %	3,0 %	7,4 %
Andelen av total sjukfrånvaro som har varat sammanhängande i en period om 60 kalenderdagar eller mer	44,4 %	33,3 %	70,7 %

* Gruppen är för liten för att redovisa procentsatsen, på grund av risk att röja individens identitet.

Köns- och åldersfördelning av anställda

Grupp	2024	2023	2022
Kvinnor	82 %	81 %	79 %
Män	18 %	19 %	21 %
Anställda under 30 år	0 %	1 %	0 %
Anställda 30–49 år	47 %	53 %	53 %
Anställda över 49 år	53 %	46 %	47 %

Ersättning till ledande befattningshavare och redovisning av andra uppdrag

	Lön/skattepliktig ersättning inkl. förmåner	Styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller styrelseledamot i aktiebolag
SBU:s generaldirektör		
Britta Björkholm	1 270 925	–
SBU:s insynsråd (förordnade fr.o.m. 2024-01-18)		
Mats Bojestig	7 800	
Jonas Claesson	5 200	
Malin Danielsson	5 200	Samhallutredningen (A 2024:01) (särskild utredare)
Nicklas Mårtensson	7 800	Diskrimineringsombudsmannens råd (ledamot)
Mona Olin	7 800	
Sabina Orstam	7 800	
Monica Persson	7 800	
Svante Twetman	7 800	
Anna Vikström	7 800	

3 Beslut

Beslut om årsredovisningen för SBU 2024 har fattats den 21 februari 2025 av SBU:s generaldirektör Britta Björkholm.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2025

Britta Björkholm
Generaldirektör

4 Bilagor

Bilaga 1. Ledamöter i SBU:s insynsråd

Ordförande

Britta Björkholm
Generaldirektör, SBU

Ledamöter

Mats Bojestig
Hälso- och sjukvårdsdirektör,
Region Jönköpings län

Sabina Orstam
Avdelningschef,
Socialstyrelsen

Jonas Claesson
Hälso- och sjukvårdsdirektör,
Region Örebro län

Monica Persson
Socialdirektör,
Karlstads kommun

Malin Danielsson
Riksdagsledamot (L)

Svante Twetman
Professor emeritus,
Köpenhamns universitet

Mona Olin
Riksdagsledamot (SD)

Anna Vikström
Riksdagsledamot (S)

Nicklas Mårtensson
Ordförande,
Funktionsrätt Sverige

Bilaga 2. Ledamöter i SBU:s vetenskapliga råd

Ordförande

Anna Ehrenberg

Professor, Högskolan Dalarna
(ordförande fr.o.m. 2024-07-01,
dessförinnan vice ordförande)

Svante Twetman

Professor, Köpenhamns universitet
(ordförande t.o.m. 2024-06-30)

Vice ordförande

Katarina Steen Carlsson

Docent, Lunds universitet
(vice ordförande fr.o.m. 2024-07-01,
dessförinnan ledamot)

Ledamöter

Martin Bergström

Docent, Lunds universitet

Carina Berterö

Professor, Linköpings universitet

Lena Dahlberg

Docent, Högskolan Dalarna
och Karolinska institutet

Ata Ghaderi

Professor, Karolinska Institutet

Susanne Guidetti

Professor, Karolinska Institutet
(fr.o.m. 2024-07-01)

Petter Gustavsson

Professor, Karolinska Institutet

Jahangir Khan

Professor, Göteborgs universitet

Ulrik Kihlbom

Professor, Karolinska Institutet

Urban Markström

Professor, Umeå universitet

Titti Mattsson

Professor, Lunds universitet

Mussie Msghina

Professor, Örebro universitet

Aron Naimi-Akbar

Docent, Malmö universitet
(fr.o.m. 2025-07-01)

Christina Nehlin Gordh

Docent, Uppsala universitet

Ylva Nilsagård

Docent, Örebro universitet

Britt-Marie Stålnacke

Professor, Umeå universitet

Magnus Svartengren

Professor, Uppsala universitet

Sverker Svensjö

Medicine doktor,
Falun och Uppsala universitet

Eva Uustal

Docent, Linköpings universitet

STATENS BEREDNING FÖR
MEDICINSK OCH SOCIAL
UTVÄRDERING